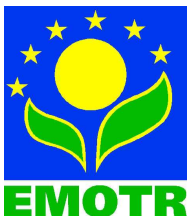

UUDENMAAN MAASEUTUYRITYSSTRATEGIA VUOTEEN 2012

Sisällysluettelo

1. Johdanto	1
2. Toimintaympäristön muutosvoimat	2
3. Uusimaalaisen maatalouden erityispiirteitä	3
4. Maatalouden rakennekehitys Uudellamaalla	4
5. Maidontuotanto	6
6. Naudanlihantuotanto	10
7. Sikatalous	14
8. Kasvintuotanto	18
9. Maaseutuyrittäjyys (maatilasidonnainen yritystoiminta).....	23
10. Luomutuotanto	27
11. Erikoiskasvintuotanto	30
12. Metsätalous	33
13. Yhteenveto	35

1. Johdanto

Maatalous on EU-aikana ollut suurten muospaineiden alaisena. Maatalouden rakennekehitys on johtanut usean viljelijän ja maatalousyrittäjän kohdalla viime vuosina valintojen eteen oman toimeentulonsa turvaamiseksi. Maatalouden rakenteen kehittyminen näyttää edelleen jatkuvan ja jopa kiihtyvän. Moni yrittäjä joutuu vielä lähitulevaisuudessa pohtimaan ratkaisuvaihtoehtojaan.

Uusimaalaisella viljelijällä on erilaiset mahdollisuudet sopeutua kehitykseen kun esimerkiksi keski- tai itä-suomalaisella viljelijällä. Varsinkin Uudenmaan kaupunkien väestöpohja sekä teollisuuden ja palvelutuotannon keskittyminen Etelä-Suomeen luovat omat mahdollisuutensa uusimaalaisille viljelijöille ja maaseutuyrittäjille.

Maaseutuyritysstrategia-hankkeen tavoitteena on ennustaa tulevan rakennekehityksen vauhtia sekä löytää eri maatalouden toimijoiden kesken maaseutuyritysten yhteisiä strategioita tavoitteineen ja toimenpiteineen. Strategiatyössä on ollut mukana hankkeen vetäjänä ProAgria Uusimaa sekä asiantuntijoita Uudenmaan maatalousjärjestöistä (MTK-Uusimaa, NSP ja NSL). Hanketta on rahoittanut Uudenmaan TE-keskus. Strategiahanke on EMOTR-rahoitteinen.

Strategiatyössä tarkastellaan Uudenmaan maaseutuyritysten kehittymistä TE-keskuksen alueella. Strategiatyö keskittyy maatalouden eri tuotantosuuntien, maatiloilla toimivien pienyritysten ja metsätalouden nykyhetken ja tulevaisuuden tilanteen tarkasteluun sekä strategisten toimenpiteiden esittämiseen. Maaseutuyritysstrategian lisäksi on tehty Uudenmaan ja Itä-Uudenmaan pk-elintarvikealan kehittämisohjelma alueosaamiskeskus Viikki Food Centren toimesta sekä Häme-Uusimaan metsäkeskuksen toimesta metsätalouden alueellinen tavoiteohjelma.

Raportissa käytetyt käsitteet määritellään samoin kuin maaseutuelinkeinojen rahoituslaissa.

- *maaseutuyrityksellä tarkoitetaan* yritystä, joka harjoittaa maatilataloutta tai maatilatalouden yhteydessä muuta yritystoimintaa
- *maatilataloudella tarkoitetaan* maataloutta ja metsätaloutta
- *maataloudella* peltoviljelyä, karjataloutta ja muuta eläinten pitoa, kasvihuonetuotantoa, puutarha- ja taimitarhaviljelyä, hevostaloutta, mehiläistaloutta
- *muulla yritystoiminnalla* sellaista muuta kuin 2 kohdassa tarkoitettua luonnon jatkuvaan tuotokkyyn perustuvaa yritystoimintaa sekä alkutuotannon yhteydessä harjoitettua muuta yritystoimintaa, joka työllistää yrittäjän ja hänen perheenjäsenensä lisäksi muita henkilöitä alkutuotanto mukaan luettuna enintään kolmea vuosityöpaikkaa vastaavasti

Tehtävä strategiatyö on apuna tulevaisuuden kuvan hahmottamisessa. Kaikki tässä strategiaraportissa esitetyt ennusteet ovat Suomen Gallup Elintarviketieto Oy:n tekemiä. Uudenmaan maatalousjärjestöjen mielestä vuoteen 2012 hahmotetut rakennemuutokset maataloudessa tuntuvat liian voimakkailta, sillä alueemme maatilat ovat poikkeuksellisessa asemassa. Alueen runsas väestöpohja ja työnsaantimahdollisuudet tarjoavat moninaisia mahdollisuuksia maatiloilla tapahtuvan yritystoiminnan (mm. hevosalan ja muiden alojen palveluyrittäjäyys, urakointi- ja alihankintatyöt) harjoittamiseen tai sivuansiotulojen saamiseen tilan ulkopuolelta.

Tulevaisuuden strategiaa hahmotetaan nykytilanteen pohjalta asiantuntijatahojen voimin. Strategiatyötä oli tekemässä seitsemän asiantuntijaryhmää maatalouden eri tuotannonhaaroista, joissa oli jäseniä sekä maataloustuottajista että -neuvonnasta.

Asiantuntijaryhmät ovat luoneet näkemyksensä tuotannonhaaran nykytilasta vahvuus, heikkous, mahdollisuus ja uhka näkökulmista. Näiden pohjalta ryhmät ovat pohtineet tulevaisuuden tavoitteita ja toimenpiteitä. Tavoitteet ja toimenpiteet on jaettu tuloskorttiajattelumallin mukaisesti johtamista, taloutta, tuotantoa, osaamista ja asiakkuutta tarkasteleviin strategisiin näkökulmiin.

Työn tuloksia hyödyntävät maaseudun kehittämisessä mukana olevat tahot.

2. Toimintaympäristön muutosvoimat

Maatalous Uudellamaalla on samojen muutospaineiden alaisena kuin koko maa yleisesti. Merkittävä vaikutus maatalouden rakennekehityksessä on tehdyillä EU tukireformeilla, joita luultavasti tullaan edelleen tulevaisuudessa toteuttamaan EU:n budjettiraamien uhatessa ylittyä.

Suomen maatalouden toimintaympäristöön vaikuttavia muutosvoimia ovat lähitulevaisuudessa mm.

- Ruokamarkkinoiden samanaikainen globalisoituminen ja lokalisoituminen
- Euroopan unionin laajeneminen
- Maataloustuotteiden maailmankaupan vapauttaminen
- Maatalouspolitiikan kuluttaja-, ympäristö- ja maaseutulähtöisyyden vahvistuminen
- (Bio- ja informaatio)teknologian kasvava rooli tuotannossa ja markkinoinnissa.

Elintarvikemarkkinoilla on käynnissä kehitys, jossa kansallisten elintarvikemarkkinoiden merkitys pienenee ja globaalien markkinoiden merkitys kasvaa. Tuotteen alkuperän *jäljitettävyys* tai tarjontaketjun pitkän aikavälin kestävyys eivät kuulu globaalien markkinoiden *vahvuuksiin*. Elintarvikemarkkinoiden globalisoituminen antaa tilaa lähiruokamarkkinoille, joilla tuottaja ja kuluttaja ovat lähellä toisiaan. Kuluttaja tietää tuotanto-olosuhteet ja tuntee ruoan tien tuottajalta hänelle. Halutessaan kuluttajalla on mahdollisuus kontrolloida ruoan tarjontaketjua. Suomen lähialueiden vaikutus elintarviketuontiin arvioidaan olevan maltillisista matalien tuotostasojen, kasvavan kotimaisen kysynnän ja laadullisten tekijöiden vaikutuksesta. Toisaalta lähialueilla tuotettujen tuotteiden matalampi hintataso luo paineita Suomalaisten maataloustuotteiden hintojen laskulle.

Maailman kaupan vapauttaminen luo myös paineita sopeuttaa tukijärjestelmiä WTO:n päätöksiä vastaaviksi. Tukien irrottaminen tuotannosta on mm. yksi toimenpide, joka estää maataloustuotteiden markkinahäiriöiden syntymistä.

Maatalouden merkitystä ei arvioida vain sen tuottamien raaka-aineiden perusteella, sillä maatalous tuottaa ja ylläpitää viihtyisää ympäristöä ja kulttuurimaisemaa, pitää yllä maaseudun elinvoimaisuutta ja takaa elintarvikkeiden saannin myös poikkeusoloissa.

Tulevaisuudessa bioteknologia ja muu teknologinen kehitys antavat mahdollisuuksia uusille tuotantoprosesseille, joilla maatalouden tuottavuus edelleen paranee. Yhteiskunnan toiveet tuotannon ympäristövaikutuksista ja tuotantotavan hyväksyttävyydestä rajoittavat yhä enemmän teknologioiden käyttöönottoa.

3. Uusimaalaisen maatalouden erityispiirteitä

3.1 Vahvuudet

Uudenmaan maatalouden erityispiirteinä on sen sijainti hyvien kulkuyhteyksien päässä suurten markkinoiden äärellä, lähellä kuluttajia. Uudenmaan alueella on n. 1,5 miljoonaa asukasta, joista n. 80 % asuu kaupungeissa. Lisäksi liike-elämän, erilaisten virastojen kuten hallinnon, tutkimuksen, opetuksen ja neuvonnan liikelaitokset sekä jalostava teollisuus sijaitsevat läheisyydessä. Erilaisille palveluille ja tuotteille on kysyntäpohjaa sekä hyvät kehittämisedellytykset.

Viljelyolosuhteiltaan Uusimaa on ilmastonsa ja maalajiensa ansiosta Suomen parhaimpia ja viljavimpia maatalousalueita. Monelle suomalaiselle uusimaalainen maatalousympäristö luo kuvaa maataloustuotannon arvoista ja asenteista. Kuluttajien luottamus kotimaisiin elintarvikkeisiin lunastetaan osin näiden mielikuvien perusteella.

3.2 Heikkoudet

Ongelmana Uudellamaalla on muuta maata kalliimpi kustannustaso, joka näkyy rakentamisinvestointien kalliimpana toteuttamisena. Lisäksi perusmaataloustuotannon laajentamista haittaa pellon korkea hintataso. Hinta johtuu osin pellon suuresta kysynnästä viljelijöiden sekä muiden maatalousyrittäjien esimerkiksi hevostalouslyrittäjien toimesta. Väestön keskityessä Etelä-Suomeen lisääntyvät paineet infrastruktuurin rakentamiselle. Lisääntyvä väestö tarvitsee toimivat kulkuyhteydet ja kaavoitettua tonttimaata.

3.3 Mahdollisuudet

Kuluttajien ja yritysten keskittyminen Uudellemaalle mahdollistavat maataloilta toiminnan monipuolistamisen. Uudellamaalla on hyvät edellytykset tuottaa ostokykyisille, laatu-tietoisille kuluttajille erilaisia tuotteita ja palveluita kannattavasti mm. verkostoitumisen ja lyhyiden kuljetusmatkojen vuoksi. Toisaalta maataloilla on hyvä mahdollisuus hankkia ulkopuolisia ansiotuloja.

3.4 Uhat

Uudellamaalla peltomaan kysyntä muodostaa uhan tilojen laajentamiselle maan hinnan nousun myötä. Maatalouspolitiikan muutokset eivät kohtele eri alueita ja eri tuotantosuuruuksia tasapuolisesti. Tulevan ohjelmakauden tukiratkaisujen mm. 141-ratkaisun jatkuvuus sekä ympäristötuen ratkaisut vaikuttavat tilojen tuotantoedellytyksiin.

Maan käytölle ja rakentamiselle taajamien läheisyydessä asetetaan rajoituksia ja ympäristövaatimukset kiristyvät.

4. Maatalouden rakennekehitys Uudellamaalla

Uudenmaan maataloudelle on luonteenomaista laajamittainen kasvinviljely ja vähäinen kotieläintalous. Joskin alueella on muutama kunta, jossa kotieläintaloudella on keskeinen merkitys. Tukijärjestelmien suunnatessa enenevässä määrin tuen maksuperusteen pellon kautta, tulevat pellot jatkossakin säilymään viljelyksessä. Tuotantoa harjoittavien tilojen lukumäärä tulee kuitenkin jatkossa Elintarviketiedon näkemyksen mukaan huomattavasti harvenemaan.

Uudenmaan keskimääräinen tilakoko on tällä hetkellä 41 hehtaaria, kun koko Suomen keskimääräinen tilakoko on noin 31 hehtaaria. Suuria tiloja on Uudenmaan alueella selvästi koko maan keskiarvoa enemmän. Yli 50 hehtaarin tilojen osuus on 27 %, kun koko maassa niitä on keskimäärin 17 % tiloista

Uudenmaan alueella tilalukumäärän väheneminen ja keskipeltoalan kasvu on voimistunut EU:hun liittymisen jälkeen. Elintarviketiedon mukaan vuosikymmenen lopulla alkaa voimakas rakennemuutos, jonka johdosta tilojen määrä laskisi nykyisestä 4300 kappaleesta noin 2 750 kappaleeseen vuoteen 2012 mennessä. Keskimääräinen tilakoko kasvaisi 41 hehtaarista noin 68 hehtaariin.

Uudellamaalla rakennemuutoksen ennakoidaan olevan voimakkaampaa, kuin Suomessa keskimäärin. Elintarviketiedon mukaan tilalukumäärän voimakkaaseen alenemiseen vaikuttaa se, että suuret ikäluokat siirtyvät vuosikymmenen lopulla eläkkeelle. Monet entiset kotieläintilat ovat ”jähdytelleet” ennen eläkkeelle siirtymistä kasvinviljelytiloina, mutta vuosikymmenen lopulla edessä on aika luopua tilanpidosta. Uudellamaalla viljelijöiden keski-ikä onkin tällä hetkellä muuta maata korkeampi.

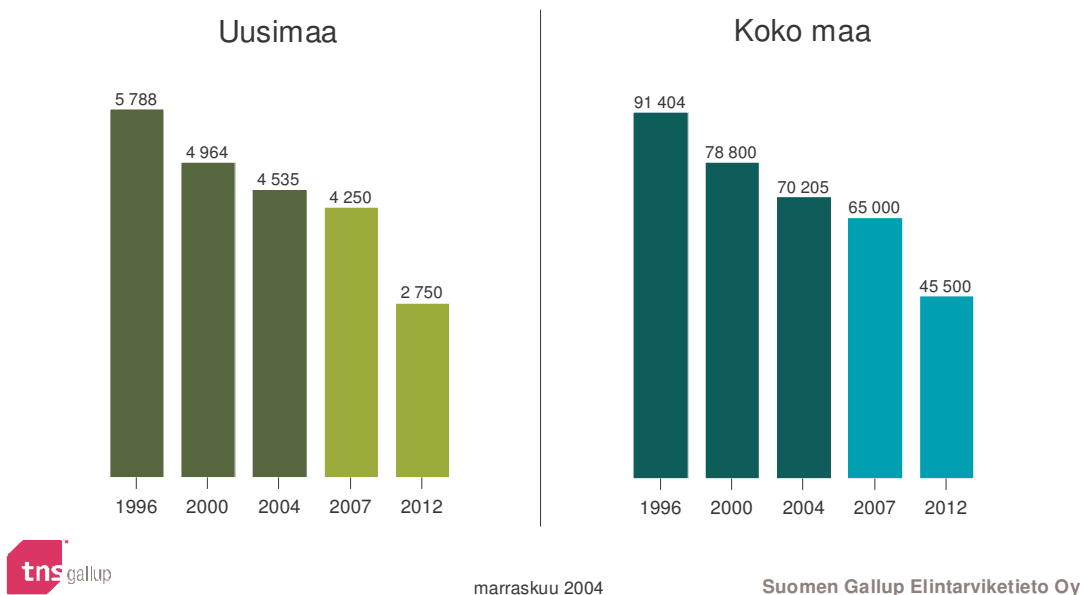
Toisaalta maatiloilla on Uudellamaalla muuta maata selvästi paremmat mahdollisuudet monialaistaa toimintaansa. Tämä saattaa strategiatyön asiantuntijoiden mielestä lieventää skenaarionusteen rakennekehityksen voimakkuutta.

Uusimaalaisen tilan ulkopuoliset työt nykyisin ja mahdollinen kehitys

- Säännölliset maatilan ulkopuoliset työt ovat tällä hetkellä eteläsuomalaisilla kasvinviljelytiloilla yleisempiä kuin Suomessa keskimäärin
- Yli puolelta eteläsuomalaisista kasvinviljelytiloista käydään tilan ulkopuolella töissä.
- Tulevina vuosina säännöllistä tilan ulkopuolista työssäkäyntiä aiotaan vähentää tilakoon kasvaessa.
- Jatkavat tilat pyrkivät laajentamaan tuotantoaan ja yrittävät saada koko toimeentulon maataloudesta. Varsinkin kotieläintiloilla kehitys on selvä.
- Satunnaiset maatilan ulkopuoliset työt ovat puolestaan Etelä-Suomessa koko maan keskiarvoa harvinaisempia niin nyt kuin tulevina vuosinakin.

Tilalukumäärän ja keskipeltoalan kehitys 2004 - 2012

Tilojen lukumäärän kehitys Uudellamaalla ja koko maassa 1996-2012

Rahavirtojen tulevaisuuden näkymät riippuvat tuotantomäärien lisäksi tuottajahinnoista. Hinnoissa ei tukipolitiikkauudistusten edetessä ja markkinoiden yhä enemmän avautuessa ole näköpiirissä nousua, pikemminkin lievää laskusuuntaa. Maidontuotannon oletetaan Uudellamaalla alenevan vuodesta 2004 vuoteen 2012 n. -5 % ja naudanlihan -21 %, mutta sianlihan tuotannon arvioidaan pysyvän ennallaan. Näin ollen kotieläintuotannossa on myös tulojen osalta näköpiirissä aleneva suunta. Viljatulojen määrä tulee hintojen aletessa myös alenemaan, vaikkakin tuotantomäärässä ei odoteta suuria muutoksia tarkasteluajavälillä. Tukien kokonaismäärä pysyttelee lähivuosina nykytasolla tai jopa hienoisessa nousussa. Hintojen laskua kompensoidaan tukia korottamalla. Tukien määrään voivat kuitenkin merkittävästi vaikuttaa WTO-neuvotteluiden seurausvaikutukset ja EU:n budjettirajoitteet. Epävarmuutta aiheuttaa myös se, että Suomen ympäristötukijärjestelmää ollaan uudistamassa sekä 141-tuen jatko on epävarmalla pohjalla.

5. Maidontuotanto

5.1 Tilamäärä

Uudellamaalla on tällä hetkellä 430 maitotilaa. Maitotilojen lukumäärä Uudellamaalla on viime vuosina vähentynyt (8-9 %/vuosi) nopeampaan tahtiin kuin koko maassa keskimäärin (6-7 %/vuosi). Sama suunta näyttää jatkuvan myös lähitulevaisuudessa, sillä Elintarviketiedon kyselyjen mukaan maidontuotannon jatkaminen on viljelijöiden mukaan muuta maata epävarmempaa Etelä-Suomessa.

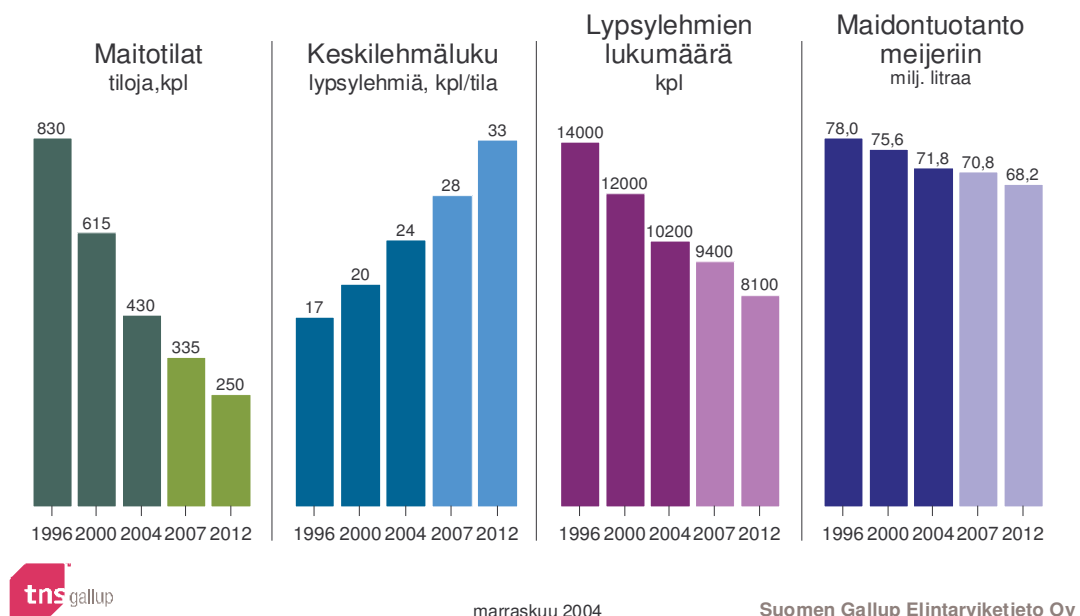
Merkittävimmät maidontuotannosta luopumisen syyt ovat Uudellamaalla:

- vanhat tuotantorakennukset ja koneet
- kannattamaton tuotanto
- maidontuotannon jatkajan puuttuminen tilalta

Maitotilojen määrän ennakoidaan Elintarviketiedon ennusteen mukaan vähenevän vuoteen 2007 mennessä 335 tilaan eli viidenneksellä nykyisestä. Vuonna 2012 on maitotiloja ennusteen mukaan Uudellamaalla 250 kpl (-42 % vuodesta 2004).

Toisaalta strategiatyöhön osallistuneiden asiantuntijoiden mukaan maatilatalouden rakennetuen kuten kotieläintiloille myönnettävän korotetun aloitus-, lisä- ja kotieläintilojen investointitukien ehtojen muuttuminen suotuisimmiksi saattaa hidastaa maitotilojen ja maitomäärien vähenemistä.

Maidontuotanto

5.2 Tuotantorakenne

Uudenmaan maitotilat ovat (24 lehmää) jo nykyisellään suurempia kuin koko maassa keskimäärin (19 lehmää). Myös jatkossa tilakoko pysyy muuta maata suurempana. Uudenmaan maitotiloilla ennakoitaan olevan lehmiä v. 2007 keskimäärin 28 kpl ja v. 2012 keskimäärin 33 kpl.

Suuria yli 50 lehmän tiloja on Uudellamaalla noin 30 kpl (7 % maitotiloista). Koko maassa osuus on alle 5 % kaikista maitotiloista. Elintarviketiedon arvion mukaan suurten tilojen osuus maidontuotannosta kasvaa Uudellamaalla nykyisestä viidenneksestä vuoteen 2012 lähes 40 %:iin.

5.3 Maidontuotanto

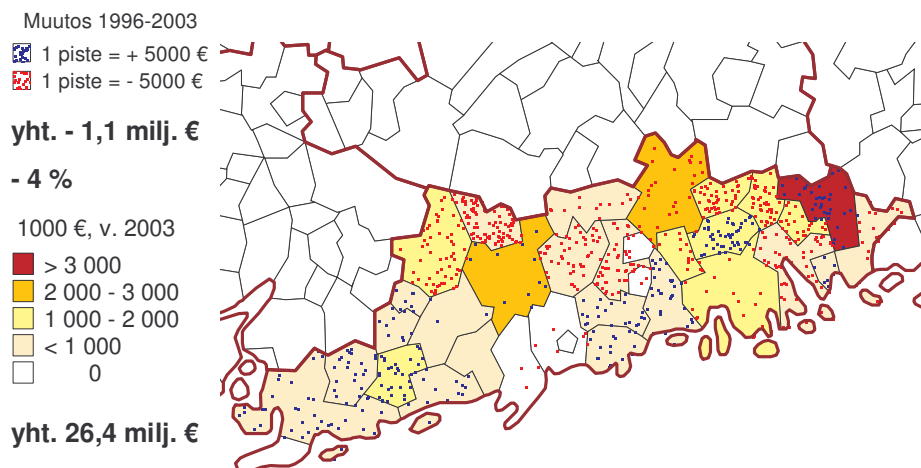
Maitomäärän ennakoitaan Uudellamaalla vähenevän vuoteen 2007 mennessä vain hieman (1-2 %). Vuonna 2012 maitomäärän ennakoitaan olevan noin 5 % tätä vuotta pienempää. Koko maassa maidontuotannon arvioidaan aivan lähivuosina pysyvän lähellä maakiintiön tasoa. Kiintiövuonna 2004/05 maakiintiöstä ennakoitaan täyttyvän 99 %.

Meijjerimaidon maakiintiö kasvaa vuosina 2006 - 2008 yhteensä 38 miljoonalla litralla, 12 miljoonaa litraa vuosittain. Todennäköistä on, että maitomäärät jäävät tämän jälkeen alle maakiintiön tason.

Lähialueiden mm. maitotuotteiden tuonti esim. Virosta Suomeen on pois kasvavasta sikäläisestä kulutuksesta ja siten nostaa hintoja siellä. Todennäköisesti Viron maitotuotteet saavuttavat tulevana vuosina pysyvän mutta kuitenkin suhteellisen pienen osuuden Suomen markkinoilla. Nestemäisen maidon tuonnin todennäköisyys jää melko alhaiseksi. Pieniä määriä juustoa tai muita jalostettuja maitotuotteita saatetaan tuoda etenkin Liettuasta ja Puolasta.

Maidontuotanto on painottunut Uudellamaalla itäosiin, jossa on enemmän maitotuloja saavia kuntia kuin lännessä. Maitotulojen perusteella suurimmat tuottajakunnat ovat Lapinjärvi, Mäntsälä ja Vihti.

Maitotulot 1996-2003

5.4 Maidontuotannon nykytila-analyysi

<p>VAHVUUDET</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Tuotanto lähellä kuluttajaa - lähimaito ○ Nurmen hyvä vaikutus maaperään ja ympäristöön ○ Maitotiloista yli 50 % mukana laatutyössä ○ Kohtuullinen kannattavuus muihin maatalouden tuotannonaloihin nähden ○ Hyvä ammattitaito ja eläinainees	<p>HEIKKOUEDET</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Heikko kannattavuus tehtyyn työmäärään nähden ○ Maidontuotannon heikko kilpailukyky alueella ○ Maitotilojen etäisyys toistaan ○ Pellon korkea hinta ○ Sitovuus, ei mahdollisuutta muihin elinkeinoihin samalla tilalla ○ Epävarmuus jatkuvuudesta, koska poliittiset päätökset ovat lyhytvaikutteisia.
<p>MAHDOLLISUUDET</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Tuotanto luo hyvää imagoa kuluttajille, laiduntavat eläimet rikastavat maisemaa ○ Tilojen välinen yhteistyö lisääntynyt ○ Lisämaan vuokraus ○ Tietotekniikan käyttö ○ Tuotantokiintiön saatavuus ja edullinen hinta ○ Investointituet	<p>UHAT</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Maatalous- ja tukipolitiikan muutokset ○ Maitoraaka-aineen ja jalosteiden tuonti ○ Eläintautien ja eläintuotteiden kautta leviävät taudit ○ Ympäristön rajoitukset maankäytössä, kiristyvät ympäristövaatimukset, rakennusrajoitukset ○ Markkinoilta saatavan hinnan lasku ○ Jatkajien puute – paljon muita vaihtoehtoja ○ Investointien riskit - maatalouspolitiikka ○ Asutuskeskukset, eri syistä ○ Ammattitaitoisia työntekijöitä ja urakointipalveluita vaikea saada ○ Houkutteleva maankäyttö muuhun – arvonnousu

5.5 Maidontuotannon strategiset tavoitteet ja toimenpiteet

5.5.1 Johtaminen

- Tilamäärän nopea väheneminen tulevaisuudessa tuotannon määrän pysyessä liki samana johtaa jäljelle jääneiden tilojen koon kasvuun. Yrityskoon suuretessa yrityskokonaisuuden johtaminen korostuu.
- Yrittäjien hyvinvointi ja jaksaminen tulisi ottaa huomioon niitä tukevalla toimenpiteillä (mm. lomitusjärjestelmän toimivuus, *työterveyden huolto*)

Maitotiloille käynnistynyttä tilan toiminnanhallintaan liittyvää koulutustyötä tulisi jatkaa ja mukana olevien yritysten laatutyön kehittämiseen ja ylläpitoon tulisi panostaa.

5.5.2 Talous

- Yritysten edellytyksiä laajentaa tuotantoaan ylläpidetään ja turvataan rakennepoliittisin keinoin mm. luopumistuki- ja kansallinen investointitukijärjestelmällä
- Maitotilojen laajentuminen vaatii yrittäjiltä taitoa kasvattaa yritystään hallitusti kestäväällä tavalla ottaen huomioon toimivat rakenneratkaisut (hyvät toteutusmallit), tuotannon suunnittelun (työnkäyttö, yhteistyö, eläinmäärän lisäykset) ja taloudellisuuden (kannattavuus)
Yritystä laajennettaessa yrittäjällä apuna suunnittelu- ja toteutusvaiheessa asiantuntija tiimi

5.5.3 Tuotanto

- Tulevaisuudessa kilpailukykyinen yritys joutuu tuottamaan tehokkaasti panoksia käyttäen. Panoskäytön tehokkuutta voidaan parantaa suunnittelulla ja tulosten seurannalla, jossa tehokas väline tiloilla on tietotekniikan käyttö apuna
- Maitotilojen tuotanto on pääomavaltaista. Kannattavuuden parantamiseksi työvoiman ja koneiden käytön tehokkuutta tulisi parantaa. Tilojenvälisen yhteistyön aktivointi sekä työtä säästävien teknologioiden käyttöönottoa tiloilla edistetään

5.5.4 Asiakkaat, kuluttajat

- Maatalouden tehtävänä ei ole pelkästään raaka-aineiden tuotanto vaan maatalous tuottaa ja ylläpitää viihtyisää ympäristöä ja kulttuurimaisemaa. Maatalouden pitää säilyttää kotieläintuotannon myönteinen vaikutus maisemaan ja maankäyttöön mm. pitämällä nurmea viljelyssä ja eläimiä laidunnettavina
- Tulevaisuudessa lähiruokakulttuurin vahvistuessa tulee pohtia mahdollisuuksia maidon jalostamiseen ja lähimaidon tuotantoon

5.5.5 Osaaminen

- Yritysten kannattavuuden parantamiseksi ja *toiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi* edistetään yrittäjien taloudenseurantaa ja toiminnan suunnitteluosaamista mm. tietotekniikkaa apuna käyttäen

6. Naudanlihantuotanto

EU-alue pysyy jatkossakin alituotantoalueena. Naudanlihan kulutuksen arvioidaan pysyvän vakaana tai hieman alenevana. EU-alueella tuotannon väheneminen on todennäköistä, sillä tukiudistuksen myötä määrän tuottamisen motivaatio vähenee. Muutoksesta kärsivät intensiiviset, usein tilakooltaan suuret nautakasvattajatilat, joilla on paljon eläimiä hehtaaria kohden.

6.1 Tilamäärä

Maitotiloista 2 % sijaitsee Uudellamaalla, erikoistuneista tiloista (tilalla ei ole maidontuotantoa) 4 % ja emolehmitiloista 5 %.

Uudenmaan alueella on yhteensä 630 nautatilaa v. 2004, joista

- Erikoistuneita naudanlihatiloja on 200 kpl.
- Emolehmiä on kaikkiaan noin 90 tilalla.
- Uudellamaalla on pääsuuntaisia nautatiloja 120 kpl (60 % erikoistuneista nautatiloista)
- Koko maassa päätuotannoltaan nautatiloja on noin 4360 kpl (90 % erikoistuneiden tilojen määrästä)

Kuviossa naudanlihantuotannon tilamäärän kehitys Uudellamaalla vuodesta 2004 vuoteen 2012 Elintarviketiedon mukaan

Nautatilat	Erikoistuneita nautatiloja 200 → 100	
	Muut nautatilat 110 → 40	Emolehmiä 90 → 60
	Päätuotantosuuntana 120 → 50	

6.2 Tuotannon kehitys

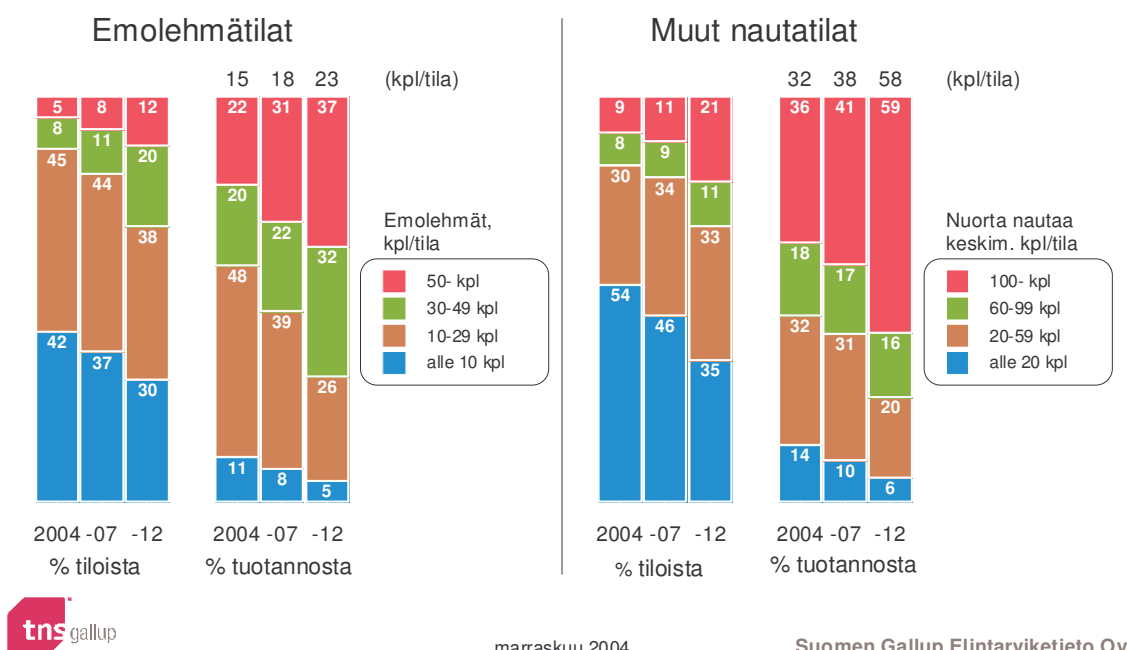
Vasikkapula ja tukiudistukset ovat vähentäneet ja vähentävät myös jatkossa tuotantomotivaatiota ja jatkamishalukkuutta. Tuotannosta luovutaan pääasiassa ikäsyistä ja jatkajan puuttuessa. Luopuvat tilat ovat yleensä yksikkökooltaan noin puolet keskimääräisestä, mutta tulevaisuudessa luopujien joukossa on myös suurempia yksiköitä

- Erikoistuneiden tilojen lukumäärä on puolittunut EU-aikana (keskimäärin 6 %/vuosi)
- Päätuotantosuuntaisten naudanlihatilojen määrä on supistunut enemmän (lähes 60 %)
- Trendi tulisi jatkumaan Uudellamaalla ja yleensäkin Etelä-Suomessa.
- Tilamäärän arvioidaan pysyvän Elintarviketiedon mukaan likimain nykytasolla vuoteen 2007, koska tuotantoon on tulossa uusia yrittäjiä lähinnä maidontuotannosta luopuvista tiloista

6.3 Tuotantorakenne

- Erikoistuneella nautatilalla on kasvatuksessa keskimäärin 32 nautaa (hieman valtakunnan keskimääräistä alempi 2-3 kpl)
- Emolehmitilat vastaavat kooltaan lähes keskimääräistä (15 emolehmää/tila).
- Ostovasikoihin perustuvassa tuotannossa rakenne poikkeaa valtakunnallisesta siten, pieniä (alle 20 nautaa) ja toisaalta suuria (yli 100 nautaa) on enemmän ja keskikokoisia tiloja on vähemmän
- Pääosa naudanlihatilojen kasvatuksesta (yli 60 %) on siirtynyt kolmeen vaiheeseen kasvun tehostumisen ansiosta. Tulevaisuudessa osuuden arvioidaan kohoavan 80 - 90 prosenttiin.

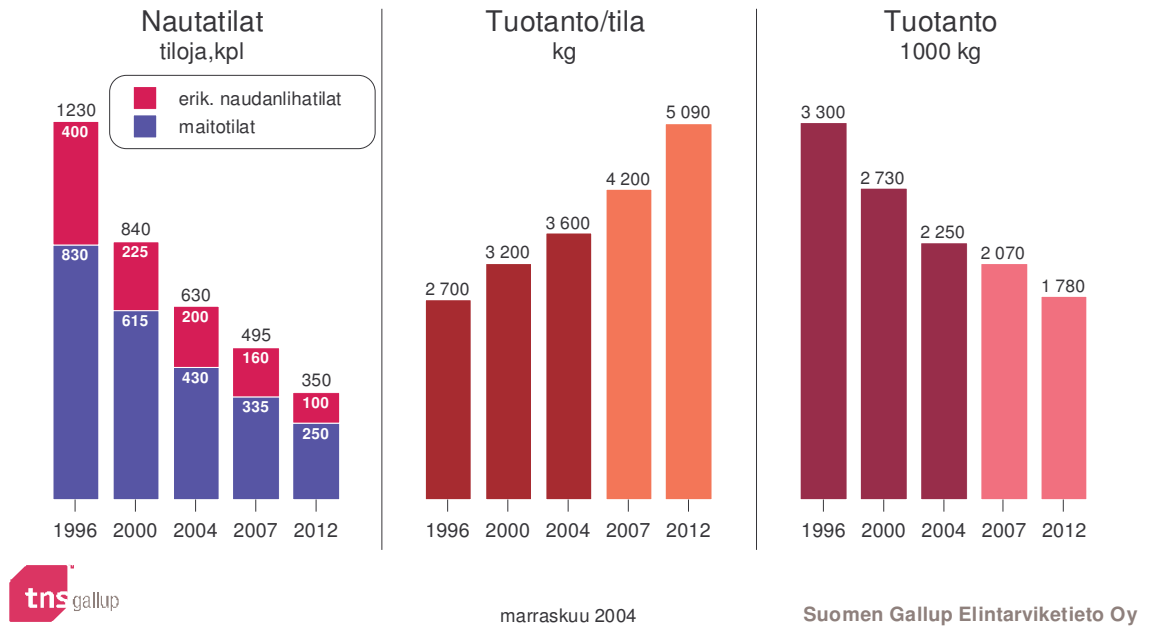
Tilojen tuotantorakenne, erikoistuneet nautatilat

6.4 Tuotanto

- Naudanlihan tuotanto on alentunut Uudellamaalla lähes kolmanneksen EU-aikana, kun alenema koko maassa on 6 %
- Elintarviketiedon mukaan vuoteen 2007 vähennys olisi Uudellamaalla yhteensä 8 % ja koko maassa 6 %
- Vuonna 2012 naudanlihan tuotanto olisi viidenneksen nykyistä pienempi Uudellamaalla ja koko maassa 15 % nykyistä alempi
- Vähennys johtuisi lehmämäärän laskusta. Teuraspainojen arvioidaan pysyvän vähintään nykyisellä korkealla tasolla vasikoiden niukkuudesta johtuen

Naudanlihantuotanto

6.5 Naudanlihantuotannon nykytila-analyysi

<p>VAHVUUDET</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tuotannon hyvä imago kuluttajien silmissä, eläimet näkyvät laitumella • Lähiruokaa kuluttajien saatavilla • Pienteurastamoiden toiminta mahdollista • Terve ja tautivapaa eläinainees • Sopimustuotanto 	<p>HEIKKOUEDET</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vanha rakennuskanta ja pienet tuotantoyksiköt • Heikko kannattavuus-huono tuotanto- ja kustannusrakenne • Tuottajahintojen lasku • Tukiriippuvuus
<p>MAHDOLLISUUDET</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kuluttajien läheisyys • Rehujen myynti ja urakointi hevostiloille • Vilja- ja nautatilojen koneysteistyö ja urakointi • Hyvä eläintautitilanne 	<p>UHAT</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pellon osto- ja vuokrahinnan nouseminen • Lähialueen tuotanto • Vasikoiden puute • Naudanlihan tukipolitiikan muutokset EU:ssa ja kotimainen tukipolitiikka Etelä-Suomessa • Maatalouspolitiikan muutokset • Tuotannolle asetettavien ympäristömääräysten kiristyminen • Tautivaara

6.6 Naudanlihantuotannon strategiset tavoitteet ja toimenpiteet

6.6.1 Johtaminen

- Ruoan laatukysymykset, tuotantotapa ja turvallisuus tulevat entistä tärkeämmiksi tuotteen valintaan vaikuttaviksi tekijöiksi. Koko ketjun kattava tuotteen elinkaaren dokumentointi ja sertifiointi tulee yleistymään. Naudanlihantuotantotilojen suunnitelmallisen toiminnan-hallintajärjestelmän kautta vahvistetaan luottamusta elintarvikeketjua ja kuluttajia kohtaan
- Yrittäjien hyvinvointi ja jaksaminen tulisi ottaa huomioon niitä tukevilla toimenpiteillä (mm. lomitusjärjestelmän toimivuus, *työterveyden huolto*)

6.6.2 Talous

- Kaupan aseman vahvistuminen lisää tuottajien yhteistyötarvetta. Erikoistuneiden naudanlihan tuottajien tulisi toimia tiiviisti osana lihantuotantoketjua, jossa toteutuu kumppanuusperiaate, jolloin tuottajat saavat palkkion sitoutumisestaan.
- Kannattavuuden vahvistamiseksi on lähimarkkinoilta mahdollisuus saada lisähintaa mm. jalostamalla liha pienteurastamon kautta suoramarkkinointiin
- Yritysten edellytyksiä laajentaa tuotantoaan turvataan rakennepoliittisin keinoin mm. luopumis-, aloitustuki- ja kansallinen investointitukijärjestelmä

6.6.3 Tuotanto

- Lisätään myös vilja- ja nautatilojen koneyhteistyötä nykyisestä, jolloin viljatilojen konekapasiteettia pystytään hyödyntämään nykyistä tehokkaammin
- Nautatiloilla nurmirehun tuotannossa kannustetaan tiloja yhteistyöhön saman tuotantosuunnan tilojen kanssa

6.6.4 Asiakkaat

- Naudanlihan teknisen laadun parantaminen jalostuksen, liharoturisteytysten sekä tutkimuksen avulla
- Julkiset ruokalot ja työpaikkaruokalot saaminen nykyistä kattavammin sitoutumaan kotimaiseen naudanlihaan.
- Kulutuksen painopiste siirtyy yhä pidemmälle jalostettuihin elintarvikkeisiin. Alkuperältään, ominaisuuksiltaan ja tuotantotavaltaan erilaistettujen elintarvikkeiden kysyntä kasvaa. Tutkimus ja tuotekehitys tuotteiden erilaistamiseksi ja ”brändien” luomiseksi kasvavat tulevaisuudessa.

6.6.5 Osaaminen

- suunnitelmallisen ja tavoitteellisen johtamisjärjestelmän kehittäminen laatu- ja koulutuksella painottaen yrityksen talouden seuranta- ja yhteistyö- ja erikoistumismahdollisuuksia.

7. Sikatalous

Sikatalous kehittyy entistä enemmän markkinoiden ehdoilla, jonka seurauksena on yksiköiden kasvu ja alan voimakas keskittyminen. Tuotanto tapahtuu enenevässä määrin yhtenäisenä tuotantoketjuna. Markkinoiden hallinnan ja kilpailukyvyn parantamisen välttämättömyys ohjaa tuotantoa kohti sopimustuotantoa.

CAP-uudistuksen seurauksena suuren sikatiheyden (ey/ha) tilat menettävät tukiaan eikä tuotantotukien leikkausta näillä näkymin pystyttäisi kompensoimaan LFA:n kautta. Keskimääristä suuremmat tukileikkaukset uhkaavat myös yhtiösikaloita.

7.1 Tilamäärä

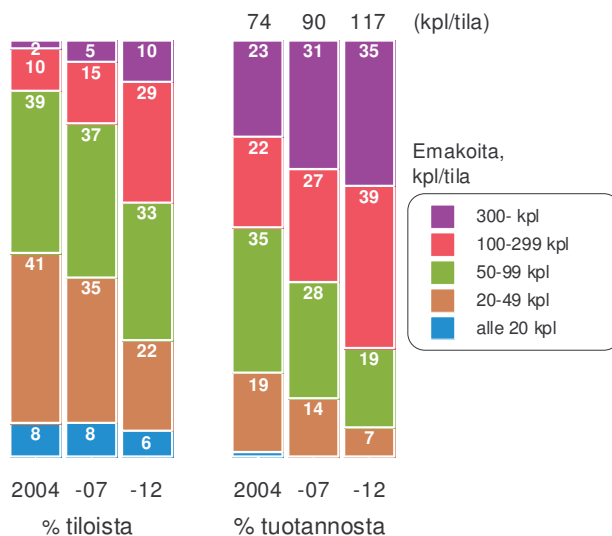
- Koko maassa sikataloutta harjoittaa nykyisin päätuotantosuuntana 3 400 tilaa, joista Uudenmaan sikalojen osuus on 3,0 %
- Päätuotantosuunnaltaan Uudellamaalla on 103 sikatilaa, joista noin 80 tilalla on porsastuotantoa.
- Uudellamaalla toimii myös verkostosikaloita (useamman sadan emakon yksiköitä ml. emakkorengas)
- Näiden osuus on samaa luokkaa kuin maassa keskimäärin: 17 % emakoista laskettuna ja runsas viidennes porsasmäärästä laskettuna
- Sikatilojen määrä on puolittunut vuodesta 1996 Uudellamaalla sekä koko maassa (-6 %/vuosi). Sikataloudesta on luovuttu useimmiten tuotannon kannattamattomuudesta johtuen
- Elintarviketiedon mukaan Uudenmaan sikatilaennuste vuodelle 2007 olisi 80 tilaa, jolloin tuotannosta luopuvia on hieman yli viidennes. Vuonna 2012 sikatilojen määrän ennustetaan laskevan 65 tilaan (- 37 % vuodesta 2004)

7.2 Sianlihantuotannon tuotantorakenne Uudellamaalla

- Vuonna 2004 keskikoko 74 emakkoa ja lihasikalassa noin 1 600 lihasikaa/vuodessa
- Lähivuosina pienimpien kokoluokkien osuus on supistumassa ja vähintään 100 emakon ja 3000 lihasian sikalat yleistyvät
- Vuonna 2007 emakkotilojen keskikoon arvioidaan Elintarviketiedon mukaan nousevan 90 emakkoon ja vuonna 2012 117 emakkoon
- Lihasikaloiden yksikkökoko nousee keskimäärin lähes 2000 lihasikaan vuonna 2007. Ennustetun porsasmäärän perusteella yksikkökoko voisi nousta 2500 lihasikaan vuonna 2012

Tilojen tuotantorakenne

Porsas-/yhdistelmätuotantotilat

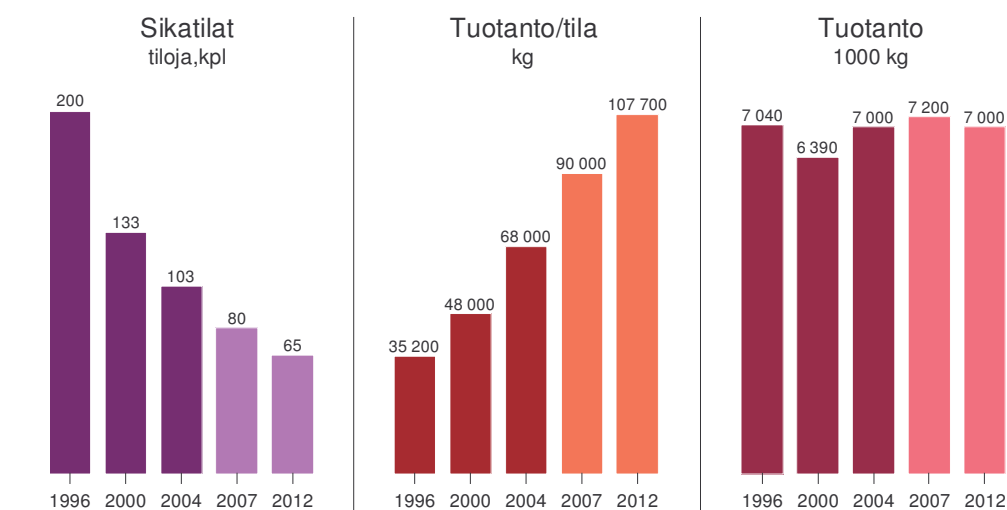
marraskuu 2004

Suomen Gallup Elintarviketieto Oy

7.3 Tuotanto

- Elintarviketiedon mukaan vuoteen 2007 saakka lisäys arvioidaan suuremmaksi kuin tuotannosta poistuma, jolloin tuotannon ennakoitaan kasvavan 4 % 7,2 miljoonaan kiloon.
- Vuoden 2007 jälkeen uustuotanto ei riitä kattamaan poistuvia sikapaikkoja ja tuotanto laskeutuu takaisin nykytasolle.
- Porsastuotoksen arvioidaan nousevan vain hieman (0,4 porsasta/emakko), lähinnä tuotantorakenteen muutoksen tuloksena.

Sianlihantuotanto

marraskuu 2004

Suomen Gallup Elintarviketieto Oy

7.4 Sianlihantuotannon nykytila-analyysi

VAHVUUDET <ul style="list-style-type: none"> • Kuluttajan luottamus suomalaiseen sianlihaan • Lähiruokaa kuluttajien saatavilla • Suomalainen sika-aines on laadukasta • Rehuviljaa Suomessa yli tarpeen • Hyvä eläintautitilanne	HEIKKOUEDET <ul style="list-style-type: none"> • Sikataloutteen erikoistunutta palkkatyövoimaa heikosti saatavilla • Vanha rakennuskanta ja pienet tuotantoyksiköt • Heikko kannattavuus-huono tuotanto- ja kustannusrakenne • Tuottajahintojen lasku • Tukiriippuvuus • Kaupan vahva neuvotteluasema tavaran-toimittajiin nähden
MAHDOLLISUUDET <ul style="list-style-type: none"> • Pienteurastamoiden toiminta mahdollista • Rakennekehityksen aikana voidaan ottaa käyttöön uutta teknologiaa tilatasolla • Lantaa voidaan hyödyntää tehokkaasti kasvinviljelyssä • Sikatiloilla verkostoitumisen kautta mahdollisuus erikoistua ja parantaa kilpailukykyä • Viljan hinnan lasku alentaa rehukustannuksia ja yritysten kilpailukyky paranee	UHAT <ul style="list-style-type: none"> • Pellon osto- ja vuokrahinta nousee • Maatalouspolitiikan muutokset • Lähialueen tuotanto Viro ym. • Jatkavilla tiloilla ei riittävästi pääomaa laajentamiseen, sikatilojen velkaantuminen • Kotimainen tukipolitiikka Etelä-Suomessa • Tuotannolle asetettavat ympäristömääräykset kiristyvät • Tautivaara • Teollisuusmainen tuotantotapa

7.5 Sianlihantuotannon strategiset tavoitteet ja toimenpiteet

7.5.1 Johtaminen

- Tuotantokustannusten seurannan, toiminnan tehostamisen ja suunnitelmallisuuden kautta voidaan saada merkittäviä säästöjä. Sianlihantuotantotilojen toiminnanhallintajärjestelmien kautta vahvistetaan luottamusta elintarvikeketjua ja kuluttajia kohtaan
- Ennaltaehkäisevän terveydenhuollon merkitys yrittäjien hyvinvoinnin ja jaksamisen tukemiseksi tulisi ottaa huomioon niitä tukevilla toimenpiteillä (mm. lomitusjärjestelmän toimivuus, *työterveyden huolto*)

7.5.2 Talous

- Hyödynnetään kotimaisen tuotannon hyvää imagoa ja lähiruoka teemaa
- Tuotteiden ja tuotemerkkien merkitys jatkossa entistä tärkeämpi
- Kannattavuuden vahvistamiseksi on lähimarkkinoilta saatava lisähintaa mm. osalle tuottajia mahdollisuuden antaa lihan jalostaminen pienteurastamon kautta suoramarkkinointiin.
- Tuottajien on haettava eri toimintavaihtoehtoja, joilla sianlihantuottajat voivat tiiviissä yhteistyössä vaikuttaa tuottajahinnoitteluun ja tuotantoehtoihin
- Sikatalouden tulonvaihteluiden helpottamiseksi varmistetaan verotuksessa mahdollisimman laajat tulontasausmahdollisuudet.
- Investointi- ja tukipolitiikalla mahdollistetaan tuotannon jatkuminen
- Tiloille ei saisi aiheutua ylimääräisiä kustannuksia ympäristösäännösten noudattamisessa kilpailijamaihin verrattuna

7.5.3 Tuotanto

- Kustannusten alentamiseksi lisätään koneyhteistyötä ja urakointipalvelujen käyttöä.
- Porsaskuolleisuuden alentaminen ja porsastuotoksen nostaminen
- Sikatilojen kasvun seurauksena taloudelliset menetykset eläintautien kohdalla muodostuvat suuriksi. Pidetään tilat tietoisina tautiriskeistä ja tautien vastustamisesta ja varmistetaan tiivis yhteistyö tuottajien, teollisuuden ja viranomaisten välille
- Sika-ainesta tuotaessa ei vaaranneta maamme hyvää eläintautitilannetta

7.5.4 Asiakkaat

- Sianlihan teknisen laadun kehittäminen kuluttajien vaatimusten mukaiseksi. Jalostuksen on toimittava tiiviissä yhteistyössä jalostavan teollisuuden kanssa. Ketjun saumaton toiminta edellyttää ketjun eri toimijoiden sitoutumista samoihin tavoitteisiin
- Erilaisten terveysvaikutteisten lihajalosteiden määrä markkinoilla kasvaa.
- Iso osa tuoreesta sianlihasta myydään kuluttajakattuna lihana, jonka valmistaminen on helppoa. Entistä suurempi osuus sianlihasta myydään jalosteissa.

7.5.5 Osaaminen

- yrityksen toiminnanhallinnan kehittäminen, yrityksen johtamistaitojen parantaminen laatu-koulutuksin

8. Kasvintuotanto

8.1 Nykytila ja tapahtunut rakennekehitys

Kasvintuotantosektorilla CAP-uudistuksen vaikutukset jäivät vähäisemmiksi kuin kotieläinsektorilla. Uudistuksen toimeenpano ei vähennä dramaattisesti kasvintuotantotilojen tuloja, mutta tukien osittainen irrottaminen tuotannosta tekee tuotannosta luopumisesta ja kesannoinnista entistä houkuttelevamman vaihtoehdon.

Viljantuotannossa on Uudellamaalla ollut havaittavissa kaksi toisistaan selkeästi poikkeavaa kehityslinjaa. Osa tiloista on panostanut viljantuotannon kehittämiseen aktiivisesti, kasvat-
tanut peltopinta-alaa, investoinut koneisiin ja laitteisiin. Peltopinta-alan kasvattaminen tapahtuu pääasiallisesti vuokrauksen kautta. Kilpailu tarjolla olevista pelloista on nostanut sekä myyntihintaa että vuokratasoa. Toisen selkeän päälinjan muodostavat osa-aikaiset viljelijät, joiden pääasiallinen toimeentulo tulee tilan ulkopuolelta. Osa-aikaviljelijät mahdollistavat osaltaan maaseudun pitämisen elävänä.

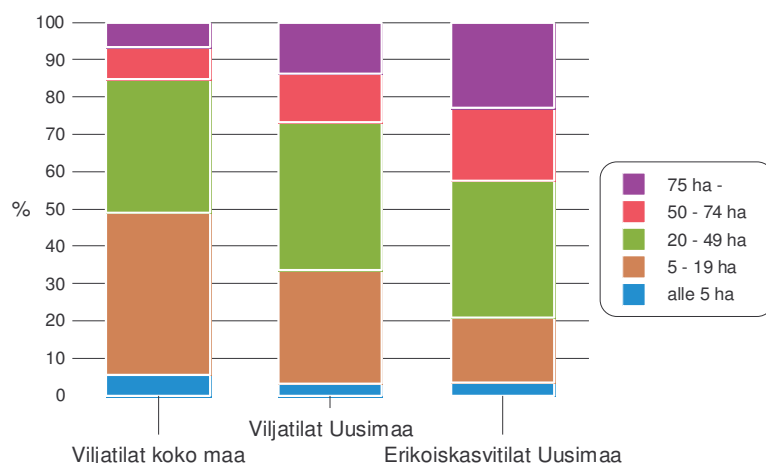
8.2 Tilamäärä

Uudenmaan kasvinviljelytilojen koko on huomattavasti maan keskiarvoa suurempi

- Yli 50 hehtaarin viljatilaja on Uudellamaalla 27 % kaikista viljatioista, kun koko maan tasolla vastaava osuus on vain 15 %
- Tulevina vuosina Uudenmaan tilakoko kasvaa muuta maata enemmän ja ero suurien tilojen osuudessa kasvaa entisestään Uudenmaan hyväksi
- Vilja- ja erikoiskasvutilojen määrä Uudellamaalla tällä hetkellä noin 3 200
- Määrän ennustetaan Elintarviketiedon mukaan laskevan vuoteen 2012 mennessä alle 2 000 tilaan, eli noin 38 %:n vähennys.
- Suhteellisesti pudotus on hieman pienempi kuin kaikkien tilojen määrän väheneminen keskimäärin (40 %) → kasvintuotannon merkitys kasvaa
- Viljantuotanto kasvaa arvioiden mukaan noin 2 % vuoteen 2012 päästessä.

Strategiatyön asiantuntijoiden mielestä Elintarviketiedon arvion mukainen tilamäärän väheneminen on liian nopea Uudellamaalla. Tuotannon monipuolistamis- ja ansiotyömahdollisuudet maatalouden ulkopuolella nähdään Uudellamaalla tilamäärän vähenemisen hidastajana

Kasvinviljelytilojen rakenne

marraskuu 2004

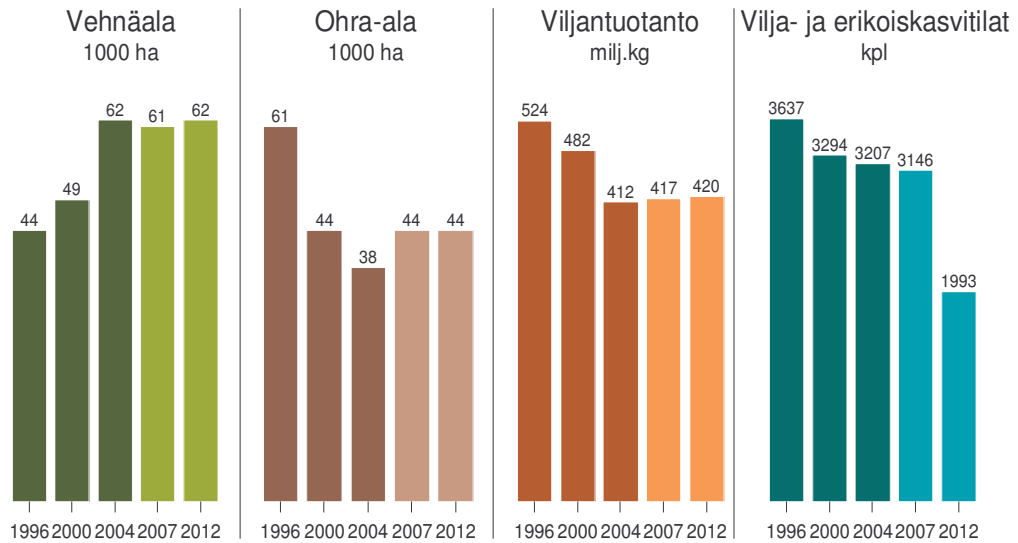
Suomen Gallup Elintarviketieto Oy

8.3 Kasvintuotannon tuotantorakenne Uudellamaalla

Uudenmaan pellonkäyttöä hallitsevat nyt ja tulevaisuudessa viljakasvit

- Nurmiala vähenee lehmien määrän vähetessä, mutta vaikutus Uudenmaan alueella ei ole suuri.
- Kesannolle siirtyy Uudenmaan alueella suhteessa vähemmän peltoa kuin Suomessa keskimäärin, koska Uudenmaan pellot ovat tuottopotentialiltaan keskimääräistä parempia
- Vehnäalan kasvun voidaan vuoden 2005 jälkeen olettaa tulevan syysvehnästä, jonka viljelyä tullaan entisestään lisäämään. Samalla syysvehnäalan kasvu tukee rypsinviljelyn säilymistä
- Myös ohra-ala kasvaa nykytilanteesta.
- Ruisalaan ennustetaan laskua nykyiseen verrattuna.
- Kauran ala on pudonnut jo nyt suhteellisen paljon, joten merkittävää lisäpudotusta ei enää ole näköpiirissä

Viljan tuotanto- ja tilarakenne

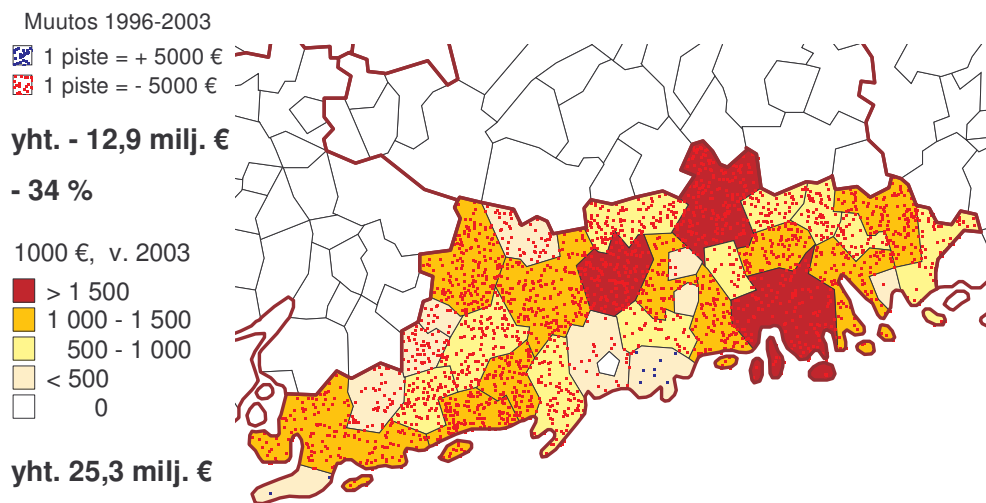
marraskuu 2004

Suomen Gallup Elintarviketieto Oy

8.4 Tuotanto

- Elintarviketiedon näkemyksen mukaan Uudenmaan satotaso pysyy kuitenkin lähellä nykyistä ja kokonaissato kasvaa vain noin 2 %. Kokonaissadon muutokset syntyvät lähinnä pinta-alamuutosten kautta

Viljatulot 1996-2003

Suomen Gallup Elintarviketieto Oy

8.5 Kasvintuotannon nykytila-analyysi

VAHVUUDET <ul style="list-style-type: none"> • Viljellyt pellot ovat osa uusimaalaista maisemaa • Luontaiset olosuhteet hyvät - Etelä-Suomen parhaita viljavimpia alueita • Pelloilla harjoitetaan erikoistuotantoa • Kuluttajat ja jalostava teollisuus lähellä • Ulkopuolisia ansiotyömahdollisuuksia taloudellisen riskin pienentämiseksi	HEIKKOUEDET <ul style="list-style-type: none"> • Pienet kannattamattomat yksiköt • Peltomaan hintataso tulee pysymään muuta maata korkeampana • Väestön lisääntyessä maan eteläisissä osissa paineita kaavoitukselle ja lisärakentamiselle • Teiden ja muiden liikenneyhteyksien rakentaminen
MAHDOLLISUUDET <ul style="list-style-type: none"> • Kuluttajien luottamus suomalaiseen maataloustuotantoon • Taajamien läheisyys tuo mukanaan myös muita maankäytön muotoja • yhteistyö karja- ja viljatilojen kanssa • Tilan monialaistaminen • Uuden teknologian käyttöönotto • Osa-aikainen viljely mahdollista, säilyttää maaseudun elinvoimaisuutta	UHAT <ul style="list-style-type: none"> • Viljanhinnan jatkuva alentuminen vie tuotantomotivaatioita viljelijöiltä • peltomaan vuokrahinta korkea • Etelä-Suomen alueen tukitasot • Suuri riippuvuus EU-tukipolitiikan ratkaisuista • Viljelyn laajaperäistyminen • Peltojen kasvukunnon heikentyminen

8.6 Kasvintuotannon strategiset painopistealueet tavoitteineen ja toimenpiteineen

8.6.1 Johtaminen

- Tavoitteena on saada kaikki elintarvikeketjussa toimivat tahot arvostamaan kotimaista kasvintuotantoa
- Päämäärätietoisen/tavoitteellisen toiminnan edistäminen kasvinviljelytiloilla
- Koulutuksissa mm. laatukoulutuksissa painotetaan liikkeenjohdollisten tietojen ja taitojen kehittämistä, jotta yrittäjät kykenisivät suunnitelmallisesti hyödyntämään olemassa olevaa tai hankittavissa olevaa osaamista (teknologiasta, verkostoitumisesta) ja tekniikkaa

8.6.2 Tuotanto

- Säilyttää nykyinen peltopinta-ala viljeltynä ja ylläpitää maatalousmaisemaa avoimena
- Yhteistoiminnan lisääminen yrittäjien ja muiden elintarvikeketjun jäsenten kesken
- Maatalouden ulkopuolisten urakointi/sivuansiotöiden lisäämistä edistetään
- Tuotetaan tehokkaasti uutta tutkimustietoa viljelijöille. Toimijatahot tiivistävät yhteistyötä tutkimukseen ja opetukseen. Koetoiminnan tuloksia hyödynnetään tehokkaasti ja sen jatko turvataan Uudellamaalla
- Koulutusten (mm. teknologia, verkostoituminen, liiketoiminnan suunnittelu) avulla haetaan tukea viljantuotannon kehittämistoimiin ja liikeideoita tilan monipuolistamiseksi.

8.6.3 Talous

- Kannustetaan tuotantoaan kehittäviä viljelijöitä järkeviin investointiratkaisuihin talouden ja toimivuuden kannalta mm. koulutuksellisesti, asiantuntijatiimien avulla
- Pyritään edistämään kotimaisen viljan jäljitettävyyttä, luomaan jäljitettävälle viljalle lisäarvoa ja parantamaan tätä kautta siitä saatavaa hintaa pyrkien samalla varmistamaan tilojen kilpailukyky myös tulevaisuudessa mm. kehittämishankkein maatalouden kilpailukyvyn säilyttämiseksi
- Yritysten edellytyksiä laajentaa tuotantoaan turvataan rakennepoliittisin keinoin mm. luopumis-, aloitustuki- ja kansallinen investointituki- sekä peltotukijärjestelmällä

8.6.4 Asiakkaat

- Tavoitteena on tuottaa kuluttajan ja jalostavan teollisuuden tarpeita vastaavaa viljaa laadullisesti, määrällisesti
- Lisätään kuluttajan luottamusta suomalaiseen maataloustuotantoon kertomalla viljantuotantoketjusta

8.6.5 Osaaminen

- Selvitetään mahdollisuudet ja järjestetään koulutusta uusimmasta teknologiasta, lajikkeista, viljelymenetelmistä ja muista kulloinkin ajankohtaisista asioista.
- Yrityksen johtamisen mm. teknologia-, viljelymenetelmä- ja verkosto-osaamisen kehittäminen laatukoulutuksin

9. Maaseutuyrittäjyys (maatilasidonnainen yritystoiminta)

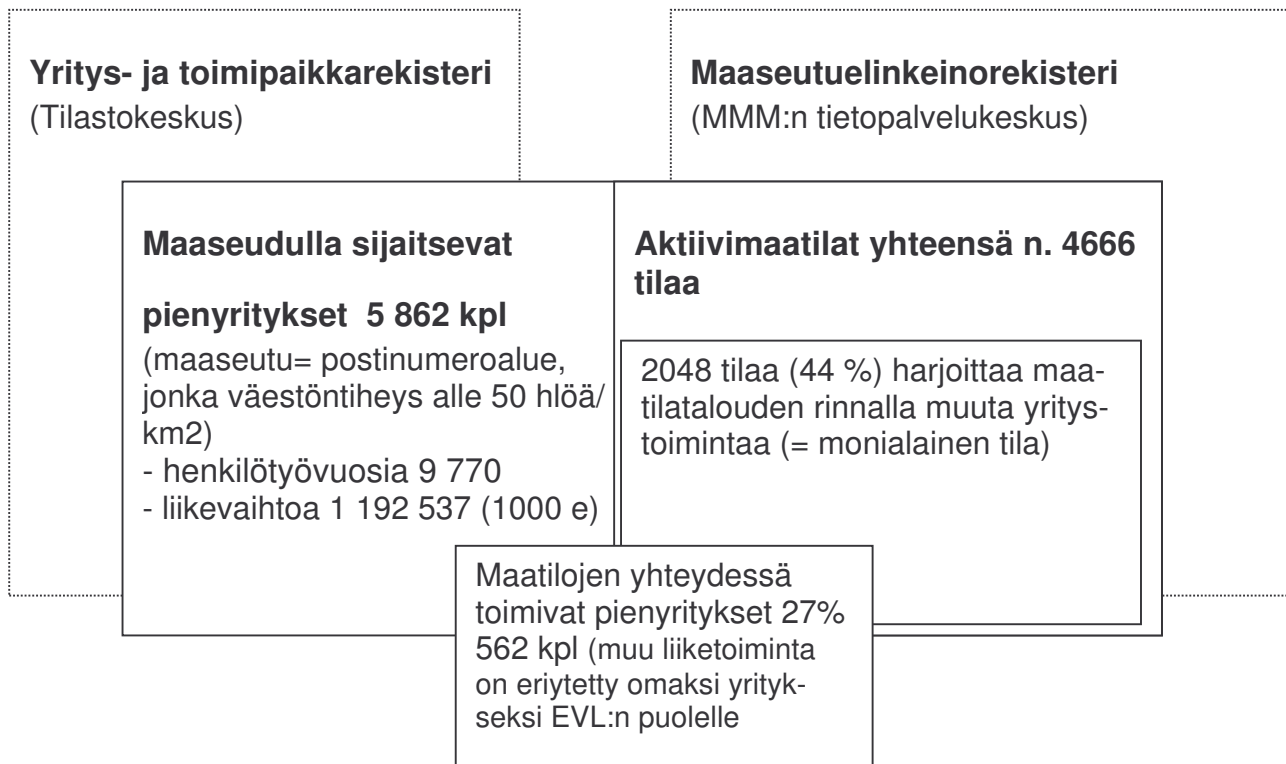
Yhteiskunnan muuttuminen ja taloudellinen nousukausi ovat luoneet kysyntää ja mahdollisuuksia aivan uudentyypeisille toiminnoille. Maatiloilla sijaitsevat yritykset perustavat toimintansa usein jo olemassa oleviin perinteisiin ja resursseihin. Näin ollen olemassa olevat resurssit ovat mahdollistaneet maatiloille sen, että ne ovat pystyneet luomaan tälle kysynnälle tarjontaa, esimerkiksi matkailu- sekä hoito- ja hoiva-alan yrityksinä.

Maatalouden rakennekehitys on luonut lisää uudentyypeisiä mahdollisuuksia esimerkiksi koneurakointiin tilojen välillä sekä urakointitöihin tilan ulkopuolelle. Valtaosaa yrityksistä verotetaan yhdessä maatalouden kanssa maatalouden verolain alaisena.

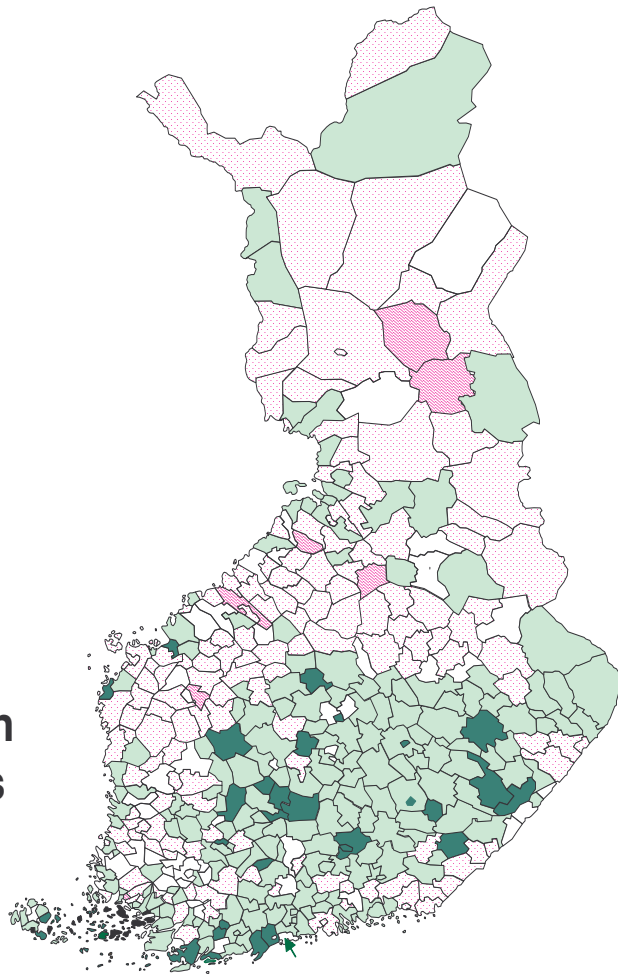
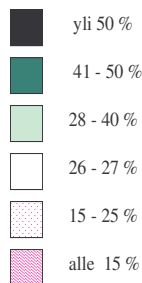
Rakenteeltaan monialaiset tilat (harjoittavat maatilatalouden ohella muuta yritystoimintaa) ovat erilaisia kuin muut maatilat (TIKE 2001)

- ne ovat hehtaarimäärältään keskimääräistä suurempia.
- Yleisimmin suurehkoja viljatiloja, harvemmin maitotiloja
- Koko maan tilastoissa muun yritystoiminnan liikevaihto jää alle 8500 euron noin 42 % tiloista. Yli 42 000 euroa liikevaihtoa oli noin 19 %:lla tiloista. (TIKE 2001 ja MTT:n selvityksiä 14, v.2002)

Pienyrittäjyyden kokonaiskuva v. 2003 Uudenmaan TE-keskuksen alueella on seuraava: (MTT-Pienyrittäjärekisteri)

Monialaisten tilojen suhteellinen osuus maataloista (%)

9.1 Toimintaympäristö

- Pääkaupungin läheisyys ja suuri asukastiheys tarjoaa maamme parhaimmat mahdollisuudet käynnistää tai harjoittaa muuta yritystoimintaa
- Paikallisilta markkinoilta on vielä löydettävissä ns. markkinarakoja
  - hevosalan palveluyrittäjyys (ratsastuskoulut, harrastetallit, hoitohevostallit) on viime vuosina lisääntynyt ja kasvanut. Tämä toimiala on erityisesti lisännyt pienten maatalojen kysyntää Uudenmaan TE-keskuksen alueella
  - Alihankintayritysten vähäisyys metalli- ja puualalla on osoitus siitä, että kaikkia yritystoiminnan mahdollisuuksia ei ole osattu vielä hyödyntää TE-keskuksen alueella.

9.2 Maaseutuyrittäjyyden nykytila-analyysi

<p>VAHVUUDET</p> <ul style="list-style-type: none"> • taajamaläheisyys -suuri väestöpohja (1,5 milj. asukasta, väestötiheys Suomen alueista suurin) • yli 80 % asukkaista asuu kaupungeissa • liike-elämä vahvaa yrittäjät keskimääräistä koulutetumpia kuin muilla alueilla • yrittäjäperhe ei ole täysin riippuvainen yhdestä toimeentulon lähteestä • valtakunnalliset virastot ja laitokset lähellä • tutkimus- ja neuvonta lähellä • kulkuyhteydet hyvät • turismi vahvaa (kansallinen ja kansainvälinen) -> maaseutumatkailu • kaksikielisyys • viihtyisä asuinympäristö 	<p>HEIKKOUEDET</p> <ul style="list-style-type: none"> • kaikkia voimavaroja ei ole ollut pakko hyödyntää tilalla (vrt. palkkatyöt) • vapautuvaa rakennuskantaa jää tuottamattomaan käyttöön • liiketoimintaosaamisen puutteet • kasvuhakuisuuden vähäisyys, pienet resurssit • yrittäjien välinen verkostoituminen vähäistä mm. palveluala • puuttuu markkinointiorganisaatioita pienyritysten tuotteiden markkinointiin (maaseutumatkailu, elintarvikkeet, käsityöt) • ammattitaitoisen lisätyövoiman saanti sesonkiaikoina vaikeaa • osin kilpaillut markkinat (mm. koneurakointi) • yritystoiminnan investointien (mm. rakentaminen) toteuttaminen kalliimpaa kuin muualla Suomessa, vrt. pääkaupunkisedun vaikutus hintoihin
<p>MAHDOLLISUUDET</p> <ul style="list-style-type: none"> • liikevaihdon ja kannattavuuden kasvattaminen • EU:n sisämarkkinat lähellä • ulkopuoliset ansiotyöt • maaseudun palveluyrittämiselle kasvavat markkinat (alihankinta, ammattitaitoisista konehuoltoyrittäjät) • kehittyvän teknologian hyödyntäminen • maaseudun ammattitaitoisen ”henkilöstövuokraus-yrityksen” palveluille olisi kysyntää • verkostoituminen (vrt. markkinointi, tuotanto) • vapaa-ajan viettomahdollisuudet hyvät 	<p>UHAT</p> <ul style="list-style-type: none"> • yrityksen resursseja saatetaan hajauttaa liikaa • yrittäjäperheen jaksaminen • ympäristön kuormittuminen (maa, vesi, ilma) • infrastruktuurin kehittyminen haitallisesti maaseudulla • maaseutu menettää osaamistaan

9.3 Maaseutuyrittämisen strategiset tavoitteet ja toimenpiteet

9.3.1 Johtaminen

- Monialaisten maatilayritysten toimintaa on kehitettävä tavoitteellisuuteen toiminnanhallintajärjestelmin

9.3.2 Tuotanto

- Uudenlaisten yhteistyöverkostojen rakentaminen, jossa on hyödynnettävä kaupungin ja maaseudun välinen vuorovaikutus, ei pelkästään maaseudun sisäisiä verkostoja vrt. harrastukset, erilaiset palveluyritykset, lähiruoka/lähienergia
- Matkailualan toimijaryhmän perustaminen koulutus- ja markkinointitoimenpiteiden suunnitteluun
- Koneurakoitsijoiden on kehitettävä erilaisia uusia yhteistyömuotoja (tällä hetkellä Uudellamaalla yksi konerengas)
- Puun jatkojalostamisesta palvelutarjonnan kartoitus hankkeena sekä selvitys alihankinta ja yhteistyömahdollisuuksista
- Energiakäytön lisäämiseen hanke, joka koordinoi kehittämistoimintaa Uudellamaalla

9.3.3 Talous

- Liiketoimintaosaamista on kehitettävä, toimivien yritysten kasvua on tuettava
  - yrityksen markkinointikanavien, markkinointialueen, yrityksen imagon, segmentoinnin, tuloksellisuuden, myyntityön kuin verkostoitumistapojen tarkastelu
- Pienyritystoiminnan rahoitustuen jatkuminen myös seuraavalla ohjelmakaudella on tarpeellinen yritysten aloittaessa tai laajentaessa toimintaa
- Yritystoiminnan kasvuhakuisuuteen vaikuttaa mm. arvonlisäverotuksen kehittyminen
- Lisätyöllistämiseen kannustavat toimenpiteet mm. palkkaamisesta aiheutuvien palkan sivukulujen, sotu-maksujen alentaminen.

9.3.4 Asiakkaat

- Palveluyrittäjyydelle on selvästi kysyntää ja tarvetta. Maaseutuyrittäjyyteen tulee edelleen kannustaa.
- Yritystoiminnassa ja tuotteiden kehittämisessä on jatkossa yhä enemmän otettava asiakaslähtöinen ajattelutapa
- Uusia yrityshankkeita palvelualalta kuten esimerkiksi ulkoilureittien, viheralueiden, golf-ratojen, hiihto- ja luistinratojen hoito sekä erilaiset kiinteistöjen hoitopalvelut.

9.3.5 Osaaminen

- Tiedon ja oman ajankäytön hallinnan parantaminen
- Johtamis- ja liiketoimintaosaamisen parantaminen
  - Yrittäjien markkinoinnin kehittämiseen ja edistämiseen tähtäävät kehittämishankkeet ovat tarpeellisia eri toimialoilla
- Verkostoitumisosaaminen eri tavoin mm. urakoinnit, alihankinnan kehittäminen
- Yritysneuvontaa tukevien koulutushankkeiden jatkaminen (Markkinointi, liiketaloudelliset taidot, verkostoituminen) koko TE -keskuksen alueella huomioiden kaksikieliset palvelut

10. Luomutuotanto

10.1 Nykytila ja tapahtunut rakennekehitys

EU:ssa luomuviljelty tuotantoala on kasvanut voimakkaasti koko 90-luvun. Vuotuinen kasvu vuosina 1993 - 2001 on Suomessa ollut keskimäärin 28 %, mutta monissa maissa vieläkin kovempaa (Espanja 58 %, Englanti 47 %, Italia 38 %)

Luomuviljan viljelyala on kasvanut tähän asti tasaisesti, kasvu nyt pysähtynyt. Häiriö on ollut 1-2 vuotta. Eri viljojen viljelyssä esiintyy vuosittaista aaltoliikettä viljakaupan ja tukien johdosta. Vilja käy yleisesti huonosti kaupaksi, hinta on laskenut.

10.2 Tilamäärä

- Luomutilat ovat pääsääntöisesti kasvinviljelytiloja
- Vuonna 2003 luomutiloja oli Uudellamaalla 392 kpl (8,0 % Uudenmaan aktiivituloista) ja luomuviljeltyä peltoalaa 14 125 ha (7,6 % Uudenmaan peltoalasta)
- Suomessa luomun osuus viljelystä alasta 4. sijalla Euroopassa, kuitenkin itse hehtaareita on vain 3,4 % koko EU:n luomuhehtaareista (10. sija). Suurimmat alat Italiassa (27 % EU:n luomualasta), Englannissa, Saksassa, Espanjassa ja Ranskassa

10.3 Luomukasvintuotannon tuotantorakenne Uudellamaalla

- Uusmaalaisen luomutilan keskikoko on 36 ha, kun koko maan keskiarvo on 33,2 ha
- Kotieläntiloja on vähän, luomumaitotiloja ei käytännössä lainkaan
- Marjan- ja hedelmänviljelyalat ovat selkeästi kasvussa

10.3.1 Tuotanto

- Uudellamaalla tuotettiin 2003 luomuviljaa koko maan luomualasta seuraavasti:
  - Luomuruista 14,8 % (muutos edelliseen vuoteen -26 %)
  - Luomuvehnää 27,4 % (muutos 18 %)
  - Luomukauraa 6,9 % (muutos -4 %)
  - Luomuohraa 2,4 % (muutos 24 %)
  - Luomurypsiä 17,1 % (muutos 24 %)
- Uudellamaalla tuotetaan
  - n. 5 % koko suomen luomuporkkanasta, -perunasta ja -sipulista
  - n. 11 % Suomen luomumansikoista
  - 17 % luomuomenasta
  - n. 4 % luomuherukasta
- Uudellamaalla kasvatettiin vuonna 2002:
  - Luomunaudoista 2,6 %
  - luomulampaista 12,6 %
  - luomusioista 7,5 %
  - luomukanoista 4 %
  - luomumehiläisistä 6,3 %

10.4 Luomutuotannon nykytila-analyysi

VAHVUUDET <ul style="list-style-type: none"> • suomalaisittain parhaat sääolot • maalajit soveltuvat monipuoliseen tuotantoon • viljelijät sitoutuneet järjestelmään • peltoviljelyn osaamista on paljon • Suomi on maailman 3. suurin kauran tuottaja Kanadan ja Ruotsin jälkeen, suomalaista kauraa arvostetaan • markkinat ja jalostava teollisuus lähellä • tutkimuslaitokset (yliopisto) lähellä • neuvontapalveluja kattavasti tarjolla	HEIKKOUEDET <ul style="list-style-type: none"> • luomun yleinen uskottavuus huono (sekä kuluttajien että tuottajien) • tuotantomäärät pieniä ja usein yksipuolista (kysyntä ja tarjonta eivät kohtaavat) • kotieläintuotannon rakenne: tiloja vähän ja harvassa, verkostoituminen hankalaa • maidontuotanto, tuotantovaatimukset, tuotantovaatimukset > tukivaatimukset • tuista johtuva osittainen tuotannon tehotomuus (ei pelkästään luomun ongelma)
MAHDOLLISUUDET <ul style="list-style-type: none"> • verkostoituminen • yhteistyö • lähiruoka • ammattikeittiöt kiinnostuneet luomusta • puutarhatuotanto (kysyntää olisi)	UHAT <ul style="list-style-type: none"> • tukien väheneminen (141, luomutuki) • uusien tilojen siirtymiselle luomuun uhkana alhainen siirtymäkauden tuki • tuottajahintojen aleneminen (vilja, maito, liha), • tarjonta ylittää kysynnän, massatuotanto lisääntyy -> hinta putoaa (viljoilla tapahtunut jo) • osa-aikaisuus ja muut työmahdollisuudet luomupuutarhatuotannossa (ei haluta sitoutua epävarmaan ja työlääseen puutarhatuotantoon, jos muutakin on tarjolla) • karjattomilla tiloilla ravinnepuutteet (etenkin fosfori, kalium, mutta myös typpi) • kasvinsuojelu (monivuotiset, syväjuuriset rikat: juolavehna, valvatti, ohdake) • EU-laajentuminen tulee vaikuttamaan myös Suomen luomutuotantoon

10.5 Luomutuotannon strategiset tavoitteet ja toimenpiteet

10.5.1 Johtaminen

- Valvontajärjestelmää yksinkertaistettava tai yksityistettävä

10.5.2 Tuotanto

- viljelytekniikan kehittyminen (rikkakasvien torjunta, viljelymenetelmät) elintarviketuotannossa viljelypuolella luomukoneiden ja -menetelmien kehittäminen
- ravinnehuolto toimivaksi
- sertifioidut luomutuotannot kytkettävissä toisiinsa (alkutuotanto, jalosteet, palvelu)
- tilayhteistyö, verkottuminen, ketjuuntuminen → sopimustuotanto (ehdottomasti tuottajien ja ostajien välinen yhteistyö pitäisi saada toimimaan)
- markkinoinnin tehostaminen

10.5.3 Talous

- tukipolitiikan osalta ympäristötukeen saatava tukea kalkitukselle, viherkesantopalkkio, avokesantoon samat säännöt kuin tavanomaisessa tuotannossa.

10.5.4 Asiakkaat

- tuotekehitys → elintarvikkeiden tuotekehitys (etenkin jalostavaa teollisuutta edistettävä)

10.5.5 Osaaminen

- viljelijäkoulutus kiinnostavammaksi; hankkeiden avulla, vetäjän rooli tärkeä
- tutkimustiedon tuottaminen → luomututkimukselle lisää määrärahaa
- taloudellisen osaamisen nostaminen

11. Erikoiskasvintuotanto

11.1 Nykytila ja tapahtunut rakennekehitys

Uusimaa erikoiskasvien tuotantoalueena sijoittuu kulutuskeskusten kannalta optimaalisesti. Jakelureitit ovat lyhyet. Suoramyyntiin tuotantopaikalta on hyvät mahdollisuudet, sillä työ- ja vapaa-ajan matkojen reitit kulkevat maakunnan läpi. Myös ilmasto ja maaperä tarjoavat Suomen oloissa parhaat edellytykset erikoistuotantoon. Uusimaa on muuhun Suomeen verrattuna kilpailukykyisin erikoistuotantoalue. Kilpailu ei kuitenkaan rajoitu enää Suomen rajojen sisäpuolelle, vaan on laajentunut koko EU:n alueelle. Kovimmat haastajat ovat jo eteläisen rajan takana.

Niin Uudellamaalla kuin koko Suomessa perusongelmana ovat pohjoisen sijainnin mukanaan tuomat korkeat tuotantokustannukset: lyhyt sesonki, lisäenergian tarve, tuotevalikoiman kapeus.

Nopeasti kehittyvä ympäristölainsäädäntö tiukentaa tuotantovaatimuksia ravinnepäästöjen, torjunta-aineiden käytössä ja CO₂-päästövaatimuksissa lämmityksessä.

Korkeat energiakustannukset syntyvät viljelyn ajoittamisessa sesonkiin ja huono energian kulutuksen ennustettavuus epävakaiden talvien takia. Samaan aikaan lähimarkkinoilla on kova hintakilpailu sisämarkkinoiden laajennuttua.

11.2 Erikoiskasvien tuotantorakenne Uudellamaalla

Tuotanto

kasvi	p-ala-yksikkö	1990 Uusimaa	1995 Uusimaa	2000 Uusimaa	2002 Uusimaa	koko maa 2002
peruna	ha	500	1500	700	600	29 800
juurekset (lanttu, porkkana, punajuuri, mukulaselleri)	ha	76	163	94	63	
kaalit (kukka-, valko-, kiinan-kaali ja muut kaalit)	ha	323	429	348	340	
salaatit keräsalaatit	ha			30	34	
muut vihannekset (tarhaherne, sipuli, purjo, avomaan kurkku, mauste- ja muut)	ha	127	466	307	302	4439
tomaatti	m ²	11 100	55 600	48 500	46 400	1 214 000
kurkku	m ²	44 800	50 200	47 100	47 500	782 000
salaatti	m ²	29 100	74 600	43 500	30 400	359 700
muut vihannekset	m ²	12 300	45 000	36 000	40 000	359 700
mansikka	ha	94	360	329	264	4 091
herukat	ha	21	52	46	56	2 372
vadelma	ha	4	14	22	20	431
muut marjat: karviainen	ha	1	1	1	0,6	312
omenapuut	ha	45	108	95	102	560

11.3 Erikoiskasvituotannon nykytila-analyysi

VAHVUUDET <ul style="list-style-type: none"> • asiakkaiden läheisyys – pienet rahtikustannukset • kuluttaja arvostaa kotimaisia tuotteita • edullinen ilmasto verrattuna muuhun Suomeen • sopivat maalajit • kansalaisten kiinnostus alueen ”vihreänä pitämiseen” • maaseutumaiseman arvo korostuu kaupungistumisen myötä	HEIKKOUEDET <ul style="list-style-type: none"> • tuotannon laajenemismahdollisuudet vähissä • liian vähän maata viljelykiertoon • pieni yksikkökoko • puolueetonta neuvontaa heikonlaisesti tarjolla • neuvonnan mahdollisuuksien käyttö vähäistä • kotimaisuuden käyttäminen menekinedistämiseen julkisin varoin ei ole mahdollista • työvoiman ”kalleus” ja ammattitaitoisen kausityövoiman saanti heikkoa • alueen viljelijöiden yhteistyön puuttuminen • keskusliikkeiden voimakkuus: kaupat ketjuuntuvat, jolloin suorat kauppasuhteet vähenevät
MAHDOLLISUUDET <ul style="list-style-type: none"> • suuret kulutuskeskukset lähellä • lyhyet kuljetusmatkat • ostokykyiset ja laatu-tietoiset asiakkaat • suoramyynti, itsepoiminta • viljelijäyhteistyön tiivistäminen • uusien erikoiskasvien tuottaminen markkinoille = koemarkkina-alue lähellä	UHAT <ul style="list-style-type: none"> • tuonti uusista EU-jäsenmaista • tuotannon siirtyminen uusiin EU-maihin • tuonti muista EU-maista • tuotannon epätasaisuus, joka johtuu viljelijäyhteistyön puutteista koordinoida tuotantoa kysynnän mukaan • ammattitaitoisen kausityövoiman pula alalla • korkea energian hinta • yrittäjien korkea keski-ikä • vaikeudet sukupolvenvaihdoksissa • kiinnostus yrittäjäksi alalle vähäistä

11.4 Erikoiskasvituotannon strategiset tavoitteet ja toimenpiteet

11.4.1 Johtaminen

- Erikoiskasviyritysten verkostoitumista tulisi voida edistää joko omalla tai hankerahoituksella
- Nykyaikaiseen tuotantoon läpi ketjun kuuluu asiakastyytyväisyyttä edistävä jäljitettävyys ja toiminnan läpinäkyvyys prosessien dokumentoinnilla. Samalla dokumentointi parantaa yrityksen toiminnanhallintaa ja tuo säästöjä. Tehokkaimpia johtamistyökaluja ovat laatu/toiminnanhallintajärjestelmät, joiden edistäminen on välttämätöntä.

11.4.2 Tuotanto

- Tuotantoa pitäisi voida koordinoida alueellisesti kysyntää vastaavasti. Tuotantoreenkaat ja yhteismarkkinointi saattaisivat ratkaista ainakin osan näistä pulmista.
- Alueellinen tuotannon suunnittelu ja seuranta tulisi järjestää siten, että yhteistyö viljelijöiden ja asiakkaiden välillä toimisi nykyistä paremmin. Ongelmana on kysyntää vastaava tuotanto.
- Tuotannon ja markkinoiden järjeistymisen myötä alalle saataisiin uusia yrittäjiä ja sukupolvenvaihdokset saataisiin vauhtiin. Tämä edellyttää, että alan kannattavuusselvitykset saatettaisiin ajan tasalle sekä rahoitus- ja työvoimajärjestelyt kuntoon.

11.4.3 Talous

- Kasvihuone- ja avomaan tuotantoyrityksen toimintamahdollisuuksien on perustuttava liiketaloudellisesti kannattavalle pohjalle. Sitä varten viljelijäyhteistyötä on tiivistettävä. Yritysten on saavutettava menestyvän yritystoiminnan investointi-intensiteettiaste.
- Investointituet on suunnattava kilpailukyvyn parantamiseen valitsemalla oikea tuotantotapastrategia ja tehostamalla tuotantomenetelmiä. Tämä edellyttää tehokkaat seurantajärjestelmät investoinneille ja tukien suuntaamisen tuotannon kehittämiseen eikä pelkästään tuotannon ylläpitoon.
- Yrityskohtaisen kannattavuuden parantamiseksi on tarpeellista laatia kannattavuusselvitykset toimialoittain yhteistyössä neuvonnan ja tutkimuksen kanssa.
- Yrityksen jatkamisen kannalta vertailevat vaihtoehdot tuotannon kustannuksista ja sijoittumisesta muihin maakuntiin tai EU:n sisämarkkinoihin nähden ovat välttämättömiä.

1.4.4 Asiakkaat

- Tuotantomahdollisuuksien laajentamista uusilla kasveilla ja lajikkeilla tulee tukea suunnitelmallisesti uutuustuotteilla.
- Asiakkaiden laatuvaruuden vahvistaminen laatuviestinnällä ja asiakaspalautteen huomioon ottamisella tulee yrityksen budjetoida vuosisuunnitelmiinsa, jolloin sen toteuttaminen tulee resurssoitua. Tässä yhteydessä tulee tutkia kansallisten ja yhteisön menekinedistämismenestysvarojen hyväksikäyttöä. Yksityisin varoin toteutettavassa menekinedistännässä voidaan korostaa kotimaisuutta ja tuotteiden kansanterveydellisiä to-siasioita.

11.4.5 Osaaminen

- Erikoiskasvituotannon perusosaamisen koulutusta on alueella kohtuullisesti saatavilla. Opintomatkoille osallistuminen on hyvien liikenneyhteyksien vuoksi muuta maata vaivattomampaa.
- Neuvonnan ja oppilaitosten yhteistyötä tulisi lisätä koulutusohjelmien suunnittelussa.
- Kustannustietoisuutta tulisi lisätä muun muassa talousseurannan avulla yrittäjille.

12. Metsätalous

12.1 Nykytila ja kehitysnäkymät

Uudenmaan alueen metsät ovat maamme suotuisinta puuntuotantoaluetta ja tuottoisammassa kunnossa kuin koskaan.

Viimeisimpien inventointitietojen mukaan puuston keskitilavuus on noin 150 kuutiometriä hehtaarilla. Puuston ikäluokkajakauma on lähellä tavoitetasoa, mikä antaa hyvän lähtökohdan kestävänsä metsätalouden harjoittamiselle jatkossakin.

12.2 Rakenne nyt ja tulevaisuudessa

Uudenmaan maaseutukeskuksen alueella on metsämaata noin 225 000 hehtaaria ja metsänomistajia on noin 7000. Maatiloilla asuvat metsäomistajat omistavat alle puolet yksityismetsistä. Keskimääräisen metsälön koko on alle 30 hehtaaria.

Metsänomistajakunnan rakenne muuttuu, mutta muutokset ovat hitaita. Ikärakenteen muutos tulee voimistumaan vuosina 2015 – 2020. Tulevaisuudessa yhä suurempi osa metsänomistajista saa tulonsa muualta kuin metsätaloudesta. Metsän hehtaarikohtainen nettotuotto Uudellamaalla on noin 180 euroa, kun koko maan keskituotto on noin 100 euroa.

12.3 Metsätalouden nelikenttäanalyysi

VAHVUUDET <ul style="list-style-type: none"> • Metsien hyvä metsänhoidollinen tila on seurausta suunnitelmallisesta ja tehokkaasta metsikötalouteen perustuneesta työstä • Metsää on hoidettu ja käytetty kuviokohtaisesti kullekin kasvupaikalle parhaiten soveltuvilla menetelmillä, jolloin toimenpiteitä ja koneellistamista on voitu käyttää tehokkaasti hyödyksi • Metsäteiden rakentaminen on puolestaan parantanut merkittävästi puun korjuu- ja kuljetusolosuhteita.	HEIKKOUEDET <ul style="list-style-type: none"> • Vuotuiset hakkuumäärät ovat edelleen olleet selvästi kasvua ja hakkuumahdollisuuksia pienemmät (Eryityisesti harvenushakkuut) • Metsien suojelu ilman täysimääräisiä korvauksia ja ympäristön huomioimisen vaatimukset metsien hoidossa heikentävät metsätalouden kannattavuutta
MAHDOLLISUUDET <ul style="list-style-type: none"> • Metsiin tehdyt investoinnit, kuten metsänistutus, taimikonhoito ja metsäojitus ovat lisänneet kasvua ja puuston määrää, mikä vaikuttaa hakkuumahdollisuuksiin myös pitkällä aikavälillä • Puun energiakäytön lisääntyminen saattaa tuoda uusia mahdollisuuksia työllistämisen ja tulojen muodossa	UHAT <ul style="list-style-type: none"> • Metsätalouden kannattavuus saattaa heiketä pitkällä aikavälillä • Eläkeläisten, perikuntien ja taajamissa asuvien metsänomistajien osuus kasvaa jatkossa - osassa metsistä taloudellinen käyttö vähenee

12.4 Metsätalouden strategiset tavoitteet ja toimenpiteet

Metsätalouden harjoittaminen perustuu kestävän metsätalouden periaatteisiin. Se tarkoittaa metsien taloudellista, ekologista ja sosiaalista hoitoa ja käyttöä siten, että metsät antavat kestävästi hyvän tuoton samalla, kun niiden biologinen monimuotoisuus säilytetään.

12.4.1 Talous

- Tuottoon merkittävimmin vaikuttaa vuotuinen myydyin puun määrä. Kaikki toimenpiteet, joilla puuston kasvua voidaan lisätä ja kiertoaikaa nopeuttaa, parantavat metsätalouden kannattavuutta

12.4.2 Tuotanto

- Tuottavan metsän tekijöitä ovat tehokkaat ja oikea-aikaiset metsänhoito- ja metsänparannustoimenpiteet sekä metsätalouden rahoitustukien hyödyntäminen ja metsäverotuksen suunnittelu.
- Oma työ metsässä metsänhoitoon liittyvissä toimenpiteissä, kuten metsänviljelyssä, taimikonhoidossa ja ensiharvennuksissa vähentää merkittävästi metsätalouden kustannuksia.
- Kotimaisen ainespuun käyttöä lisätään, energiapuun käyttöä lisätään nykyisestä noin viisinkertaiseksi
- Metsänhoito- ja metsänparannustöiden määrää lisätään erityisesti taimikonhoidon ja harvennusten, kunnostusojitusten ja metsäteiden perusparannusten osalta

12.4.3 Asiakkaat

- Tulevaisuudessa metsien virkistyskäytön ja luonnonsuojelun asema korostuu. Vuonna 2007 päätetään jatkotoimenpiteistä Etelä-Suomen metsien suojelun edistämiseksi.
- Metsien monimuotoisuutta on pyritty lisäämään säilyttämällä arvokkaat elinympäristöt ja ottamalla vesiensuojelutoimet entistä tarkemmin huomioon.

12.4.4 Osaaminen

- Valtion tukea panostetaan erityisesti metsäsuunnitteluun sekä metsänomistajien neuvontaan ja koulutukseen.

13. Yhteenveto

Maatalous on EU-aikana ollut suurten muutospaineiden alaisena. Maatalouden rakennekehitys on johtanut usean viljelijän ja maatalousyrittäjän kohdalla viime vuosina valintojen eteen oman toimeentulonsa turvaamiseksi. Maatalouden toimintaympäristöön vaikuttavia muutosvoimia ovat lähitulevaisuudessa mm. ruokamarkkinoiden globalisoituminen ja lokalisoituminen, Euroopan unionin laajeneminen, maataloustuotteiden maailmankaupan vapauttaminen, maatalouspolitiikan kuluttaja-, ympäristö- ja maaseutulähtöisyyden vahvistuminen sekä teknologian kasvava rooli tuotannossa ja markkinoinnissa.

Uudenmaan maataloudelle on luonteenomaista laajamittainen kasvinviljely ja vähäinen kotieläintalous. Joskin alueella on muutama kunta, jossa kotieläintaloudella on keskeinen merkitys. Viljelyolosuhteiltaan Uusimaa on ilmastonsa ja maalajiensa ansiosta Suomen parhaimpia ja viljavimpia maatalousalueita. Uudenmaan tilat sijaitsevat hyvien kulkuyhteyksien päässä suurten markkinoiden äärellä, lähellä kuluttajia. Erilaisille palveluille ja tuotteille on kysyntäpohjaa sekä hyvät kehittämisedellytykset. Väestön keskittyessä Etelä-Suomeen lisääntyvät paineet infrastruktuurin rakentamiselle. Lisääntyvä väestö tarvitsee toimivat kulkuyhteydet ja kaavoitettua tonttimaata.

Tilalukumäärät ovat Uudellamaalla alentuneet EU-aikana noin neljänneksen. Kehitysuunta on jatkossakin aleneva. Vuosikymmenen lopulla tapahtuva suurten ikäluokkien eläkkeelle siirtymisen vaihe saa aikaan sen, että tilalukumäärän on arvioitu alenevan jopa 40 % vuodesta 2004 vuoteen 2012 mennessä. Uudellamaalla viljelijöiden keskiikä on tällä hetkellä muuta maata korkeampi. Jatkavien tilojen keskikoko kasvaa samanaikaisesti selvästi. Muutoksen voimakkuuteen vaikuttaa se, että moni pienehkö kotieläintila on vaihtanut kasvinviljelyyn lopettaakseen tuotannon jonkin ajan kuluttua. Uudellamaalla muuta maata selvästi paremmat mahdollisuudet monialaistaa toimintaansa. Tämä saattaa strategiatyön asiantuntijoiden mielestä kuitenkin lieventää rakennekehityksen voimakkuutta.

13.1 Maidontuotanto

Kotieläintalous on EU-aikana supistunut huomattavasti Uudellamaalla. Maitotilojen lukumäärä on viime vuosina vähentynyt nopeampaan tahtiin kuin koko maassa keskimäärin. Lähitulevaisuudessa sama trendi näyttää jatkuvan. Uudenmaan maitotilat ovat kuitenkin selvästi suurempia kuin koko maassa keskimäärin. Keskikoko säilyy myös jatkossa muuta maata suurempana ja vaikka maitotilojen lukumäärä alenee vuoteen 2012 mennessä yli 40 %, niin maidon tuotantomäärä alenee vain 5 %.

13.1.1 Mahdollisuudet

- laiduntavat eläimet rikastuttavat maisemaa
- maidontuotannon sijainti lähellä kuluttajaa mahdollistaa lähimaidon tuottamisen
- maidontuotannossa ei nähdä nestemäisillä maitotuotteilla olevan tuontiuhkaa
- maitotilat ovat olleet aktiivisesti mukana toiminnanhallintajärjestelmien (laatutyö) luomisessa
- tilojen kannattavuus on ollut kohtuullinen
- maitotilayrittäjillä on hyvä ammattitaito ja eläinainees on hyvää
- tietoteknisiä taitoja hallitaan tiloilla yhä enemmän
- kotieläintilojen aloitus- ja investointitukiehdot ovat parantuneet ja tuotantokiintiöiden saatavuus on hyvä. Hinta edullinen muuhun maahan verrattuna
- nurmien edullinen vaikutus maan viljelykuntoon antaa mahdollisuuden yhteistyöhön viljatilojen kanssa.

13.1.2 Tavoitteet

- maidontuotantotilojen koon kasvattaminen.
- ylläpidetään ja turvataan edellytykset laajentaa tuotantoa
- yrityksen johtamisen korostuminen tulevaisuudessa
- vuonna 2012 yli 50 lehmän tiloja jopa 40 %

13.1.3 Toimenpiteet

- maidontuotannon tilakokoa pyritään kasvattamaan hallitusti kestäväällä tavalla työnkäytön, yhteistyön ja eläinmäärän suhteessa. Tuotannon kokonaissuunnittelua kehitettävä esim. sopimus pohjaisella neuvonnalla.
- toimivien toteutusmallien valinta kannattavuuden kannalta. Erilaisten asiantuntijatiimien käyttö investointien suunnittelu- ja toteutusvaiheessa.
- laatutyön kehittämiseen ja ylläpitoon tulisi panostaa mm. koulutuksella.
- laatutyön tulosten mittareita tulisi kehittää yksinkertaisiksi ja nopeammin kehitystä kuvaaviksi

13.2 Naudanlihantuotanto

Naudanlihantuotannon kehityssuunta on samansuuntainen kuin maidontuotannossa. Erikoistuneiden nautatilojen (ei maidontuotantoa) lukumäärän arvioidaan alenevan nykyisestä 200 lähes puoleen vuoteen 2012 mennessä. Tuotannon aleneman ennakoidaan olevan noin viidennes nykytilanteeseen verrattuna. Alenema on suurempi kuin koko maassa keskimäärin.

13.2.1 Mahdollisuudet

- eläinten laiduntaminen lisää tuotannon imagoa kuluttajiin päin. Osaltaan tämä vahvistaa lähiruokakulttuuria
- pienteurastamoiden toiminnan lisääntyminen tukee lähiruokakulttuuria
- nautakarjatilojen eläinainees on tervettä ja tautivapaata
- tuotannon laadullisten ja määrällisten tavoitteiden saavuttaminen on mahdollista saavuttaa sopimus pohjaisella tuotannolla
- yhteistyön tiivistäminen on mielekästä mm. vilja- ja hevos tilojen kanssa esim. kone yhteistyössä, urakoinnissa ja rehujen myynnissä.

13.2.2 Tavoitteet

- erilaistettujen (alkuperä, ominaisuudet, tuotantotapa) elintarvikkeiden kysynnän kasvuun vastaaminen.
- ruoan laatu, tuotantotapa, turvallisuus ja jäljitettävyys korostuu. Tämä edellyttää koko ketjun kattavaa tuotteen elinkaaren dokumentointia ja tuotannon sertifiointia.
- naudanlihan teknisen laadun parantaminen kuluttajien vaatimusten mukaisiksi.
- kannattavuuden parantaminen ja yhteistyön lisääminen
- yrittäjien hyvinvointia ja jaksamista huomioidaan tuotannon kehittämisessä

13.2.3 Toimenpiteet

- elintarvikkeiden kulutuksen painopiste siirtyy yhä pidemmälle jalostettuihin elintarvikkeisiin. Tällöin oleellista tutkimuksen ja tuotekehityksen merkityksen korostaminen tuotteiden erilaistamiseksi ja brändien luomiseksi.
- lähiruoan tuottamisen edellytyksiä vahvistetaan pienteurastamoissa. Samalla ketju asiakkaalle lyhenee.
- toiminnan hallintajärjestelmin vahvistetaan luottamusta elintarvikeketjussa ja asiakas tyytyväisyydessä. Suunnitelmallisen ja tavoitteellisen toiminnan edistäminen mm. laatu koulutuksin
- kannattavuuden ja intensiteetin parantaminen jalostuksen ja tutkimuksen avulla sekä lisäämällä kone yhteistyötä viljatilojen kesken sekä tilojen välillä nurmirehuntuotannossa
- yrittäjien jaksamisen edistäminen lomitusjärjestelmän toimivuuden parantamisella ja edistämällä työterveyshuollon käyttöä.

13.3 Sikatalous

Sianlihan tuotannossa Uudellamaalla on vahvuutena selvästi keskimääräistä suurempi yksikkökoko. Tosin edelleen pieniä lihasikaloita on alueella runsaasti. Pienten lihasikaloiden tuotannon lopettaminen ja suurten tilojen laajentaminen nostavat keski kokoa emakko tiloilla 117 emakkoon ja lihasikaloissa 2 500 lihasikaan vuonna 2012. Sianlihan kokonaistuotantomäärän oletetaan säilyvän nykytasolla.

13.3.1 Mahdollisuudet

- suomalainen sika-aines on laadukasta ja tervettä. Kuluttajat luottavat suomalaiseen sianlihaan.
- lähiruokakulttuurin kasvu lisää mm. pienteurastamoiden toimintamahdollisuuksia
- tuotannossa on mahdollista käyttää uutta teknologiaa ja verkostoitumalla on mahdollista alentaa kustannuksia
- viljan hinnan aleneminen pienentää rehukustannuksia ja lisää kilpailukykyä
- sianlannan hyödyntämisessä on kehittämismahdollisuuksia.

13.3.2 Tavoitteet

- sianlihan teknisen laadun parantaminen kuluttajien vaatimusten mukaisiksi
- vaikuttaminen sianlihan tuottajainnoitteluun
  - lähimarkkinoilta saatavalla lisähinnalla
  - jalostusasteen nostamisella
  - terveysvaikutteisten jalosteiden kehittämisellä
- yritysten kilpailukykyyn parantaminen
  - tuotantokustannusten seurannan tehostaminen
  - tuotantoketjua yhtenäistämällä, sopimustuotannolla
  - porsaskuolleisuuden alentaminen ja porsastuotoksen nostaminen
- investointi- ja tukipoliittisten toimenpiteiden käytön edistäminen
- verotuksen tulontasausmahdollisuuksien hyväksikäyttö

13.3.3 Toimenpiteet

- sianlihatuotantotilojen dokumentoitujen toimintahallintajärjestelmien käytön edistäminen johtamistaitojen parantamiseksi mm. laatuopetuksin
- yhteistyön tiivistäminen tuottajien, teollisuuden ja viranomaisten välillä
- tuotantoketjun eri toimijoiden motivointi toimimaan keskenään
- edistää sianlihan jalostamista pienteurastamoissa
- tuotemerkkien käyttömahdollisuuksien edistäminen
- suoramarkkinoinnin lisääminen yksityisille kuluttajille ja ammattikeittiöille
- koneyhteistyön ja –urakointipalveluiden lisääminen
- jaksamisen edistäminen lomitusjärjestelmän toimivuutta parantamalla ja työterveyshuollon käytön edistäminen

13.4 Kasvintuotanto

Uudenmaan pellonkäyttöä hallitsevat nyt ja tulevaisuudessa viljakasvit. Viljojen keskitaso on tällä hetkellä Uudellamaalla selvästi maan keskitasoa korkeampi. Vilja- ja erikoiskasvitilojen lukumäärä alenee nykyisestä tasosta noin 40 %. Kasvinviljelyn merkitys Uudellamaalla korostuu tulevaisuudessa entisestään. Uudenmaan kasvintuotannon etuna on suuri tilakoko. Uudenmaan tilakoko kasvaa jatkossa kuitenkin huomattavasti Varsinais-Suomea ja muuta maata nopeammin. Uudenmaan asema on toisaalta heikompi teollisuuden sijainnin suhteen. Suuri osa jalostavaa teollisuutta sijaitsee maan länsiosissa.

Viljelijöiden tuotantostrategioissa on tapahtunut jakautumista toisaalta keskittymällä tuotannon kehittämiseen ja laajentamiseen sekä toisaalta viljelyn osa-aikaistumiseen. Osa-aikaistuminen on luontaista, koska viljailoilla jää talvikaudella aikaa muuhunkin toimintaan ja myös siksi, että pienillä viljailoilla tuotannosta saatu tulo ei kunnolla elätä viljelijäperhettä. Sivutulosten merkitys on huomattavasti suurempi Uudenmaan maataloilla, kuin koko maassa keskimäärin.

13.4.1 Mahdollisuudet

- viljelyyn, avoimen viljelymaiseman merkitys on kasvussa. Sen kautta luodaan positiivinen mielikuva ja luottamus maataloustuotantoon
- kasvintuotannon merkitys tulevaisuudessa kasvaa Uudellamaalla
- peltojen satopotentiaali on keskimääräistä parempi ja luontaiset olosuhteet erikoiskasvien viljelylle ovat hyvä
- Uudenmaan tiloilla ulkopuolisten ansiotyömahdollisuuksien hankkiminen, osa-aikaviljelyn aloittaminen keskimääräistä helpompaa
- yhteistyön harjoittaminen karjatilosten kanssa ja uuden teknologian käyttömahdollisuudet lisäävät yritysten kilpailukykyä

13.4.2 Tavoitteet

- kasvintuotannossa tavoitteena nostaa alkutuotannon arvostusta elintarvikeketjussa
- toiminnanhallinta ja laatuajärjestelmien avulla kehitetään tilosten liikkeenjohdollisia tietoja ja taitoja. Lisäksi edistetään viljan jäljitettävyyttä.
- nykyisen pinta-alan säilyttäminen viljelyynä ja kannattavien toimintamallien kehittäminen avoimen viljelymaiseman ylläpitoon
- edistetään rakennepoliittisten keinojen käyttöä (luopumis-, aloitus-, ja kansallinen investointi- ja peltoajärjestelmä)
- tilosten kilpailukykyä parannetaan
  - viljojen käyttötarkoituksen mukaisen tuotannon suunnittelu
  - tilosten välisen yhteistyön edistäminen
  - satotason parantaminen mm koetoiminnan tuloksia hyödyntämällä
- viljelijöiden ammattitaidon ylläpito koulutuksella ja valmennuksella

13.4.3 Toimenpiteet

- kuluttajien luottamusta maataloustuotantoon lisätään kertomalla viljantuotantoketjusta
- parannetaan yrityksen johtamista toiminnanhallinta ja laatuajärjestelmillä
- tiivistetään toimijatahojen yhteistyötä tutkimuksessa ja opetuksessa lisäämällä mm. teknologia-, verkostoitumis-, liiketoiminnan suunnitteluvälmiyttä
- lisätään yhteistoimintaa yrittäjien ja muiden elintarvikeketjun jäsenten kesken vahvistamalla osaamista ketjun heikoimmassa lenkissä
- kannustetaan tuotantoon kehittäviä viljelijöitä talouden ja toiminnan kannalta järkeviin investointiratkaisuihin
- perustetaan kehittämishankkeita tuotekehitykseen tuotannon rationalisoimiseen
- edistetään maatalouden ulkopuolista urakointia/sivuansiotöitä

13.5 Maaseutuyrittäjyys

Yhteiskunnan muuttuminen ja taloudellinen nousukausi sekä maatalouden rakennekehitys ovat luoneet kysyntää ja mahdollisuuksia aivan uudentyyppisille toiminnoille. Maatiloilla sijaitsevat yritykset perustavat toimintansa usein jo olemassa oleviin perinteisiin ja resursseihin.

Valtaosaa yrityksistä verotetaan yhdessä maatalouden kanssa maatalouden verolain alaisena. Uudellamaalla aktiivituloista n. 44 % harjoittaa maatalouden ohella muuta yritystoimintaa. Nämä ovat pääosin kasvinviljelytiloja.

13.5.1 Mahdollisuudet

- alueen suuri asukasmäärä antaa mahdollisuuksia uudentyyppisille toiminnoille
- kulkuyhteydet Uudellamaalla ovat hyvät
- turismi on vahvaa ja vapaa-ajanviettomahdollisuudet hyvät
- maaseudun palveluyrittämiselle on kasvavat markkinat. Mm. matkailu- sekä hoito- ja hoiva-alan yrittäjyys, hevosalan palveluyrittäjyys, koneurakointi tilojen välillä ja ulkopuolisille, metalli- ja puualan alihankintayrittäjyys, ammattitaitoisen henkilöstön vuokraus ovat mahdollisuuksia
- kehittyvää teknologia hyödyntäen yritysten verkostoitumiseen on hyvät mahdollisuudet
- ulkopuolisten ansiotöiden tekeminen on mahdollista.
- valtakunnallisten virastojen ja laitosten sekä tutkimuksen- ja neuvonnan läheisyys ovat Uudellamaalla vahvuuksia.

13.5.2 Tavoitteet

- yritysten johtamis- ja liiketoimintaosaamisen edistäminen toiminnanhallintajärjestelmin
- asiakaslähtöisyyden, verkostoitumisaosaamisen, toiminnan tavoitteellisuuden ja tiedonhallinnan parantaminen
- yritysten kasvun ja kannattavuuden parantaminen
- pienyritystoiminnan rahoitustukien jatkuvuuden varmistus tulevaisuudessa
- lisätyöllistämisen kannustavuuden parantaminen mm. palkan sivukulut, sotu-maksut ja arvonnäisäverotus

13.5.3 Toimenpiteet

- yritysten koulutuksissa ja palvelutilanteissa huomioidaan markkinointikanavien, markkinointialueen, yrityksen imagon, segmentoinnin, tuloksellisuuden, myyntityön ja verkostoitumistapojen tarkastelu
- uusien yrityshankkeiden tuottaminen palvelualalta esim. yleisten alueiden hoitotyöt, kiinteistöjen hoitopalvelut
- matkailualan koulutus- ja markkinointitarpeiden suunnitteluun toimijaryhmä
- konerengastoiminnan edistäminen
- puun jatkojalostamisen kartoitus, alihankinnan ja yhteistyömahdollisuuksien tutkiminen hankkeena
- kotimaisen energiankäytön edistäminen hankkeella
- yritysneuvontaa tukevien koulutushankkeiden jatkaminen TE-keskuksen alueella huomioiden kaksikieliset palvelut

13.6 Luomutuotanto

Luomuviljan viljelyala on kasvanut tähän asti tasaisesti, kasvu nyt pysähtynyt Vuotuinen kasvu vuosina 1993 - 2001 on Suomessa ollut keskimäärin 28 %. Eri viljojen viljelyssä esiintyy vuosittaista aaltoliikettä viljakaupan ja tukien johdosta. Viimeisen kahden vuoden aikana viljamarkkinat ovat heikentyneet ja hinnat laskeneet. Uusmaalaisen luomutilan keskikoko on 36 ha, kun koko maan keskiarvo on 33,2 ha. Kotieläintiloja on vähän, luomumaitotiloja ei käytännössä lainkaan.

13.6.1 Mahdollisuudet

- Uudellamaalla on suotuisat sääolot ja maalajit monipuoliseen luomutuotantoon
- tuotteiden markkinat, jalostava teollisuus ja tutkimuslaitokset sijaitsevat lähellä
- kuluttajien kiinnostus lähiruokaan tulevaisuudessa kasvaa
- puutarhatuotteilla on kysyntää
- ammattikeittiöt ovat kiinnostuneista luomutuotteiden käytöstä.
- verkostoitumista ja yhteistyötä vahvistamalla on mahdollista vastata kasvavaan kysyntään
- luomuyrittäjät ovat sitoutuneita järjestelmään ja heidän osaaminen on hyvä
- osaamista tukevia neuvontapalveluita on kattavasti tarjolla tuottajille

13.6.2 Tavoitteet

- uuden tutkimustiedon tuottaminen alalle (tekniikka, tuotanto)
- yrittäjien osaamisen nostaminen
  - ammatilliseen valmennukseen tasotavoitteet
  - taloudellinen osaaminen
  - markkinoinnillinen osaaminen
- tukipolitiikassa ympäristötukeen tuki kalkitukselle sekä viherkesannolle
- avokesannointiin samat säännöt kuin tavanomaisessa tuotannossa
- ravinnehuolto toimivaksi
- valvontajärjestelmän asiakasvastaavuuden parantaminen

13.6.3 Toimenpiteet

- alan hanketoiminnan kehittäminen
- viljelytekniikan kehittäminen kestorikkakasvien hallinnassa
- viljelykoneiden- ja menetelmien kehittäminen
- sopimustuotanto, jota edistävät yhteistyö tilojen välillä, verkottuminen ja ketjuuntuminen
- koko sertifioidun luomutuotantoketjun osien kytkeminen toisiinsa (alkutuotanto, jalostus, jakelu, markkinointi)
- ravinnehuollon koordinointi

13.7 Erikoiskasvintuotanto

Uusimaa erikoiskasvien tuotantoalueena sijoittuu kulutuskeskusten kannalta optimaalisesti. Jakelureitit ovat lyhyet. Ilmasto ja maaperä tarjoavat Suomen oloissa parhaat edellytykset erikoistuotantoon. Uusimaa on muuhun Suomeen verrattuna kilpailukykyisin erikoistuotantoalue. Kilpailu ei kuitenkaan rajoitu enää Suomen rajojen sisäpuolelle, vaan on laajentunut koko EU:n alueelle. Kovimmat haastajat ovat jo eteläisen rajan takana.

13.7.1 Mahdollisuudet

- kuluttajat arvostavat kotimaisia tuotteita sekä vihreää maaseutumaisemaa
- Uudellamaalla on suotuisa ilmasto ja maaperä erikoistuotantoon
- ostokykyiset asiakkaat ovat lähellä, joten asiakkaat on mahdollista saavuttaa pienin rahtikustannuksin
- suoramyyntiin on hyvät mahdollisuudet
- uusien erikoiskasvien tuottaminen markkinoille on helpompaa koska koemarkkinat lähellä

13.7.2 Tavoitteet

- parantaa yrityksen toiminnanhallintaa ja asiakastyytyvyyttä edistävää jäljitettävyyttä
- asiakkaiden laatuvarmistuksen vahvistaminen laatuviestinnällä
- yhteistyötä viljelijöiden ja asiakkaiden välillä parannettava
- investointitukien suuntaaminen kilpailukykyyn parantamiseen
- rahoitus- ja työvoimajärjestelyjen epäkohtien korjaaminen
- kannattavuus kasvihuone- ja avomaan viljelyssä
- tuotannon alueellinen koordinointi kysyntää vastaavasti
  - tuotannon ja markkinoinnin yhteinen suunnittelu
  - tuotantomahdollisuuksien laajentaminen

13.7.3 Toimenpiteet

- laatu/toiminnanhallintajärjestelmien edistäminen
- viljelijäyhteistyön ja verkostoitumisen edistäminen joko omalla tai hankerahoituksella
- tuotantorenkaiden perustaminen ja yhteismarkkinoinnin kehittäminen
- uusien yrittäjien aloituksen helpottaminen, sukupolvenvaihdosten vauhdittaminen
- yritysکوhtaisen kannattavuuden parantaminen ja menestyvän yritystoiminnan investointi-intensiteettiasteen saavuttaminen
  - kannattavuusselvitysten ajan tasalle saattaminen yhteistyössä neuvonnan ja tutkimuksen kanssa
  - investointien seurantajärjestelmien kehittäminen, kustannustietoisuutta lisätään
- tukien suuntaamisen tuotannon kehittämiseen eikä pelkästään tuotannon ylläpitoon
- markkinatilanteen selvittäminen
  - kilpailutilanneselvitykset verrattuna EU:n sisämarkkinoihin
  - kansallisten ja yhteisön menekinedistämisvarojen hyödyntäminen
  - suoramyynnin, itsepoiminnan ja muiden lyhyiden markkinointireittien selvittäminen
  - yksityisin varoin toteutettavassa menekinedistämisessä korostetaan kotimaisuutta ja tuotteiden kansanterveydellisiä tosiasioita
- perusosaamisen koulutusta järjestetään
- neuvonnan ja oppilaitosten yhteistyötä lisätään koulutusohjelmien suunnittelussa

13.8 Metsätalous

Maatiloilla asuvat metsäomistajat omistavat alle puolet yksityismetsistä. Keskimääräisen metsälön koko on alle 30 hehtaaria. Tulevaisuudessa yhä suurempi osa metsänomistajista saa tulonsa muualta kuin metsätaloudesta.

13.8.1 Mahdollisuudet

- Uudenmaan alue on suotuista ja tuottoista puuntuotantoaluetta
- metsien puuston ikäjakauma on lähellä tavoitetasoa
- metsien hakkuumahdollisuuksia voidaan pitkällä tähtäimellä parantaa metsänistutuksin, taimikonhoidolla ja metsäojituksella
- puuenergiakäytön lisääntyminen työllistää ja antaa lisätuloja tiloille tulevaisuudessa

13.8.2 Tavoitteet

- metsätalouden harjoittaminen kestävän metsätalouden periaatteilla
- kannattavuuden parantaminen tehokkain oikea-aikaisin metsänhoito- ja parannustoimenpitein
- metsätalouden rahoitustukien hyödyntäminen ja metsänverotuksen suunnittelu
- energia- ja ainespuun käytön lisääminen

13.8.3 Toimenpiteet

- metsänhoito- ja metsänparannustöiden määrään lisäys taimikonhoidossa ja harvennuksissa sekä kunnostusojituksissa ja metsäteiden perusparannuksissa
- oman työpanoksen kasvattaminen metsänhoidossa kuten metsänviljelyssä, taimikonhoidossa ja ensiharvennuksissa vähentää merkittävästi metsätalouden kustannuksia
- metsien monimuotoisuutta lisätään säilyttämällä arvokkaat elinympäristöt ja ottamalla vesiensuojelutoimet entistä tarkemmin huomioon.
- valtion tukea panostetaan erityisesti metsäsuunnitteluun sekä metsänomistajien neuvontaan ja koulutukseen.

Yhteystiedot

ProAgria Uusimaa ry

Seutulantie 1
04400 Järvenpää
Puh. 020 7472 500

ProAgria Nylands Svenska Lantbrukssällskap (NSL)

Elisabetsgatan 21 B 8
00170 Helsingfors
Tel. (09) 135 1244

MTK-Uusimaa

Simonkatu 6 A 18
00100 Helsinki
Puh. 020 413 3560

NSP, Nylands svenska producentförbund

Lönnrotsgatan 33 A 9
00180 Helsingfors
Tel. (09) 601 588

Rahoittaja

